

UPOREDNA PROCENA PRAVOSUDNOG SISTEMA

2014 - 2017.

*Na osnovu metodologije Evropske komisije za efikasnost pravosuđa
(CEPEJ) za vrednovanje pravosudnog sistema*

Februar 2019.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Strengthening the Quality and Efficiency of Justice in Kosovo (KoSEJ Action)*

UPOREDNA PROCENA PRAVOSUDNOG SISTEMA NA KOSOVU

2014 - 2017.

*Na osnovu metodologije Evropske komisije za efikasnost pravosuđa (CEPEJ) za
vrednovanje pravosudnog sistema*

Februar 2019.

* Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je s Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o proglašenju nezavisnosti Kosova.

*Ovaj izveštaj je sačinjen uz korišćenje
sredstava zajedničkog programa Evropske
unije i Saveta Evrope. Stavove koji su u njemu
izraženi ni u kom slučaju ne treba tumačiti kao
stavove koji odražavaju zvanično mišljenje
Evropske unije ili Saveta Evrope.*

©2019 Savet Evrope. Sva prava zadržana.
Licencirano Evropskoj uniji pod uslovima. Nijedan
deo ove publikacije ne sme biti preveden,
reprodukovan ili prenet, ni u jednom vidu i ni na
koji način, elektronskim (CD, internet itd.) ili
mehaničkim putem, uključujući fotokopiranje,
snimanje ili neki drugi vid skladištenja
informacija ili njihovog smeštanja u sisteme
za dalje preuzimanje, bez prethodne pismene
dozvole Direktorata za komunikacije (F-67075
Strasbourg Cedex ili publishing@coe.int)..

Photo: Shutterstock.com

SADRŽAJ

Izrazi zahvalnosti.....	4
UVOD	5
1. EKONOMSKI I DEMOGRAFSKI PODACI.....	8
2. BUDŽETSKA SREDSTVA.....	9
2.1 Budžet pravosudnog sistema	9
2.3 Budžet za sudove	10
2.4 Budžet za javno tužilaštvo	12
2.5 Budžet za pravnu pomoć.....	13
2.6 Relevantne preporuke i nivo prioriteta.....	14
3. STRUČNA LICA	16
3.1 Profesionalne sudije.....	16
3.2 Nesudjilsko osoblje.....	19
3.3 Tužioci	20
3.4 Netužilačko osoblje.....	22
3.5 Advokati.....	23
3.6 Relevantne preporuke i nivo prioriteta.....	23
4. EFIKASNOST RADA SUDOVA	26
4.1 Građanski i privredni parnični predmeti: broj predmeta i indikatori rezultata rada	26
4.2 Upravni predmeti: broj predmeta i indikatori rezultata rada.....	30
4.3 Krivični predmeti: broj predmeta i indikatori rezultata rada	32
4.4 Relevantne preporuke i nivo prioriteta.....	38
5. SAŽETA TABELA PREPORUKA	42

IZRAZI ZAHVALNOSTI

Ovaj izveštaj je sačinila ekspertkinja *CEPEJ Julinda Bećiraj (Julinda Beqiraj)*, uz podršku Sekretarijata *CEPEJ*, Tima *KoSEJ* iz Prištine i lokalnih konsultanata. Izveštaj se zasniva na kritičkom sagledavanju i analizi podataka, dokumenata i odgovora datih u razgovorima.

Izveštaj je omogućen zahvaljujući participativnom pristupu u prikupljanju podataka i dokumenata u kome su se angažovale kolege u Sudskom savetu Kosova (SSK), Tužilačkom savetu Kosova (TSK), Agenciji za besplatnu pravnu pomoć (FLA), Advokatskoj komori Kosova (KBA) i sudovima. Autor Izveštaja i Tim *KoSEJ* posebnu zahvalnost duguju gđi Valdete Mustafa i gđi Fatmire Krasnići (*Fatmire Krasniqi*), iz Sekretarijata KJC, gđi Margariti Đocaj (*Margarita Gjocaj*) i gđi Nori Ćerkezi (*Nora Qerkezi*), iz KPC, gđi Fluturi Zena, iz FLA, g. Ilu Zekaju (*Il Zekaj*), iz KBA, gđi Tei Blakaj i gđi Trendelini Čoraj (*Trëndelina Qorraj*), iz Ministarstva pravde, na njihovoj saradnji i na tome što su nam ustupili zvanične izveštaje i dokumente u istraživačkoj fazi rada na studiji. Ova studija ne bi bila moguća bez aktivnog učešća i podrške tih institucionalnih partnera.

UVOD

Ovaj izveštaj se prvenstveno bavi pitanjima koja se tiču efikasnosti pravosudnog sistema na Kosovu i napretka koji je postignut 2017. godine u poređenju sa 2014. godinom. Izveštaj je usredsređen na elemente kao što su resursi koji su opredeljeni za pravosuđe, broj zaposlenih i opterećenje sudova predmetima – broj primljenih predmeta i broj predmeta koje su sudovi rešili.

Izveštaj se naslanja na „temeljnu procenu funkcionisanja pravosudnog sistema na Kosovu” zasnovanu na podacima iz 2014. godine (Procena iz 2014), koju je CEPEJ objavio u januaru 2018.¹ Procena iz 2014. pruža jedinstveno polazište koje se može koristiti kao referentna tačka za merenje tendencija i razvoja u odnosu na tu godinu i ona sadrži 19 preporuka koje su konceptualizovane kao specifičan instrument za povećanje efikasnosti i kvaliteta pravosudnog sistema (vidi dole celokupan spisak preporuka uključenih u Procenu iz 2014. godine). Procenu iz 2014. pozitivno su prihvatali relevantni sagovornici koji su aktivno učestvovali u fazi prikupljanja podataka i u proveri i potvrdi tačnosti informacija.

U junu 2018. u Prištini je sprovedena pripremna misija za dalji rad na preporukama iz Procene iz 2014. Glavni ciljevi pripremne misije bili su sledeći:

- Razmotriti preporuke iz temeljne procene s korisnicima Projekta KoSEJ, posebno sa onima koji su uključeni u Funkcionalnu reformu sektora vladavine prava u Ministarstvu pravde, kako bi se identifikovale preporuke čije je sprovođenje prioritet;
- Započeti prikupljanje podataka na osnovu iste metodologije koja je korišćena u temeljnoj proceni funkcionisanja pravosudnog sistema Kosova (metodologija CEPEJ) kako bi se pružila pomoć korisnicima Projekta KoSEJ u analizi razvoja pravosudnog sistema Kosova od 2014;
- Pružiti pomoć korisnicima Projekta KoSEJ u pripremi održivog procesa prikupljanja podataka, kako je to savetovano u preporuci 19. temeljne procene.

U razmeni mišljenja o kvalitetu i validnosti podataka bilo je govora o čitavom nizu pitanja koja su naglašena u preporukama sadržanim u Proceni iz 2014. U diskusiji s grupama korisnika Projekta KoSEJ potvrđeno je da početna strategija za sprovođenje preporuka sadržanih u Proceni iz 2014. treba da bude zasnovana na ažuriranoj proceni razvoja pravosudnog sistema Kosova od 2014. godine, posebno u svetu pravosudne i institucionalne reforme sprovedene 2015. Cilj te nove procene jeste da se identificuje koje od prioritetnih preporuka sadržanih u Proceni iz 2014. godine treba sprovesti u delo. Ažurnija procena će takođe pružiti i tačnu statističku bazu za funkcionalan pregled sektora vladavine prava koji sprovodi Ministarstvo pravde. Najvažnije preporuke u ovom izveštaju uključene su u jednu od sledeće tri grupe:

Grupa A	Preporuke od primarne važnosti koje mogu biti ostvarene u kratkom roku.
Grupa B	Preporuke od primarne važnosti koje mogu biti ostvarene u srednjem roku.
Grupa C	Preporuke od primarne važnosti koje mogu biti ostvarene u kratkom i srednjem roku.

Izveštaj su sačinili eksperti CEPEJ uz podršku Sekretarijata CEPEJ, Tima KoSEJ u Prištini i lokalnih konsultanata, uz angažman lokalnih institucija na planu prikupljanja podataka i dokumenata – Sudskog saveta Kosova (SSK), Tužilačkog saveta Kosova (TSK), Agencije za besplatnu pravnu pomoć (FLA), Advokatske komore Kosova (KBA) i sudova.

¹ Procena iz 2014. dostupna je na adresi: <https://www.coe.int/en/web/cepej/-/presentation-of-the-in-depth-study-of-the-judicial-system-of-kosovo-carried-out-by-the-cepej>.

Kada je reč o metodološkom aspektu, glavni sagovornici su dobili shemu evaluacije *CEPEJ* specifično prilagođenu za Kosovo – istu onu koja je korišćena u Proceni iz 2014.² – uz objašnjenja, data na marginama dokumenta, u vezi s pitanjima i u vezi s podacima koji treba da budu uvršteni u tekst. Sagovornici su mogli da popune upitnik na relativno zadovoljavajući način uz pomoć Tima *KoSEJ* u Prištini. Podaci su provereni i delimično razjašnjeni tokom pripremne misije i docnije tokom razmena mišljenja s ključnim sagovornicima na Kosovu, čime je osigurano da su informacije u raznim poljima pokrivenim upitnikom bile tačne i precizne u skladu s definicijama *CEPEJ*. Podaci koji su izgledali kao nedovoljno tačni, pa stoga nisu zasluživali da budu objavljeni, izostavljeni su iz teksta.

Preliminarni nalazi i zaključci i druge procene predstavljeni su i razmotreni u razgovorima s glavnim sagovornicima na Kosovu tokom druge misije, sprovedene u novembru 2018. godine. Njihove sugestije i razjašnjenja o specifičnim aspektima uvršteni su u ovaj izveštaj.

Konačno, kao što je naglašeno u Proceni iz 2014, podaci se ne mogu čitati takvi kakvi jesu, već se moraju tumačiti u svetlu definicija *CEPEJ* i korišćenih pojmove. Te definicije nisu ponovljene u ovom izveštaju, ali su dostupne u Proceni iz 2014, na početku svakog poglavlja.

Preporuke iz Procene iz 2014.

Preporuka 1: Utvrditi kratkoročne i dugoročne strategije za jačanje upravljanja raspoloživim sredstvima, koje bi trebalo izričito da sadrže spoljne resurse opredeljene za poboljšanje funkcionisanja pravosudnog sistema. Te strategije treba i dalje da ukinu potrebu za dodatnim raspoređivanjem sredstava tako što će omogućiti da se prvo koriste postojeća sredstva. Strategije bi trebalo da budu jasno definisane i da budu povezane s procesom nadgledanja rezultata.

Preporuka 2: Prikupljati i kroz izveštaj saopštavati tačne podatke o odobrenim i realizovanim budžetima (za sudove i tužilaštva), ne samo zvanične podatke već i one koji se odnose na spoljašnje finansiranje.

Preporuka 3: Analizirati postojeće izazove u cilju delotvornog sprovodenja zakona donetih 2015. o Sudskom savetu Kosova i Tužilačkom savetu Kosova, koji povećavaju budžetsku nezavisnost tih institucija. Ta analiza treba da uključuje moguća sredstva za prevazilaženje tih izazova i treba da vodi ka usvajanju konkretnih mera koje obuhvataju vrednovanje rezultata.

Preporuka 4: Strateški analizirati budžetska sredstva za kompjuterizaciju kako bi se osiguralo da razvoj informacionih tehnologija bude povezan sa sektorskom politikom ili strategijom za promene, uključujući sve zainteresovane strane, a naročito da bi se osigurala održivost projekta IKT/CMIS, čak i nakon njegovog završetka.

Preporuka 5: Prikupiti tačne podatke i poslati izveštaj o odobrenom i izvršenom budžetu za pravnu pomoć, u kojem treba da budu konkretno navedene stavke iz određene budžetske linije.

Preporuka 6: Vršiti procenu potreba građana za uslugama pravne pomoći što je moguće redovnije i istražiti moguća rešenja za poboljšanje pristupa pravnoj pomoći bez povećanja finansijskih sredstava, i to tako što će se sagledati sistemi pravne pomoći u drugim zemljama/entitetima u Evropi i preispitati kriterijumi za podobnost za dobijanje pravne pomoći.

Preporuka 7: Sprovesti dalja istraživanja radi procene potrebnih resursa (broj profesionalnih sudija) u različitim sudovima i u svetlu broja predmeta, te poboljšati ponovnu raspodelu resursa između osnovnih sudova i Apelacionog suda.

² Procena iz 2014, 1.3 Prikupljanje podataka i analiza za Kosovo i obim studije.

Preporuka 8: Sprovesti dalja istraživanja o eventualnom postojanju potrebe da se smanje troškovi za nesudijsko osoblje i uključiti preporuke o tome kako nastaviti dalje (npr. tako što će se angažovati spoljni pružaoci usluga) i predvideti kako će se povećati broj lica koja čine nesudijsko osoblje čiji je zadatak da direktno pomažu sudijama (npr. tako što će se popuniti upražnjena radna mesta, privremeno zaposliti pripravnici itd.).

Preporuka 9: Uvesti sektorske politike i usvojiti mere koje će biti usmerene ka povećanju zastupljenosti žena među sudijama i predsednicima sudova.

Preporuka 10: Sprovesti dalje istraživanje kako bi se procenilo da li Kosovo zapošjava dovoljan broj tužilaca u odnosu na broj postupaka i da li se raspodela tužilaca prema nivoima odvija na odgovarajući način.

Preporuka 11: Sprovesti dalja istraživanja o eventualnoj potrebi da se smanje troškovi za netužilačko osoblje u tužilaštву i uključiti preporuke o tome kako nastaviti dalje (npr. tako što će se angažovati spoljni pružaoci usluga) i predvideti kako će se povećati broj lica koja čine nesudijsko osoblje čiji je zadatak da direktno pomažu tužiocima (tako što će se popuniti upražnjena mesta, privremeno zaposliti pripravnici itd.).

Preporuka 12: Uvesti sektorske politike i usvojiti mere usmerene ka povećanju zastupljenosti žena među tužiocima i šefovima tužilaštava.

Preporuka 13: Sprovesti dalje komparativno istraživanje o broju advokata prema specifičnoj funkciji kojim će biti obuhvaćene zemlje u Evropi kako bi se utvrdilo da li je broj advokata na Kosovu dovoljan za postojeći obim postupaka i za zadovoljenje potreba građana za pravnom pomoći.

Preporuka 14: Dalje poboljšati metodologiju za prikupljanje pouzdanih statističkih podataka, u skladu sa Smernicama CEPEJ za statističke podatke u pravosuđu (GOJUST) i Smernicama SATURN za upravljanje sudskim rokovima, i nastaviti prikupljanje tačnih podataka. Te mere će omogućiti da se realno proceni pravosudni sistem i formulišu delotvorna i efikasna rešenja za poboljšanje efikasnosti sudova i kvaliteti usluga koje se pružaju u pravosuđu.

Preporuka 15: Sprovesti dalje istraživanje i ispitati zbog čega je u prvostepenim sudovima i u žalbenom postupku mali broj novih građanskih i privrednih sudskih sporova i novih upravnih sporova.

Preporuka 16: Sprovesti dalje istraživanje i ispitati zbog čega se prvostepeni sudovi na Kosovu suočavaju s problemima efikasnosti u upravnom i građanskom/privrednom sektoru. Svrha tog istraživanja trebalo bi prvenstveno da bude traženje mera za poboljšanje koje ne podrazumevaju povećanje resursa (povećanje resursa bi trebalo da bude poslednja opcija).

Preporuka 17: Sprovesti dalje istraživanje i ispitati razloge koji stoje iza teškoća u pogledu efikasnosti s kojima se suočava Apelacioni sud Kosova pri rešavanju upravnih i građanskih/privrednih sudskih sporova.

Preporuka 18: Oceniti da li su dostignuti ciljevi utvrđeni u Strategiji za smanjenje zaostalih sudskih predmeta iz 2013. godine i Strateškom planu Sudskog saveta Kosova za pravosuđe iz 2014. godine u pogledu rešavanja pitanja broja otvorenih predmeta; oceniti da li su potrebne dalje reforme za smanjenje broja otvorenih predmeta; uopšteno govoreći, usredsrediti se na prioritetno smanjenje broja starih predmeta uz primenu načela FIFO („prvo zaprimljeno, prvo rešeno“).

Preporuka 19: Redovno procenjivati, na osnovu metodologije CEPEJ, pravosudni sistem na Kosovu u cilju poboljšanja njegovog kvaliteta i efikasnosti.

1. EKONOMSKI I DEMOGRAFSKI PODACI

TABELA 1: Opšti ekonomski i demografski podaci (P1, P3, P4).

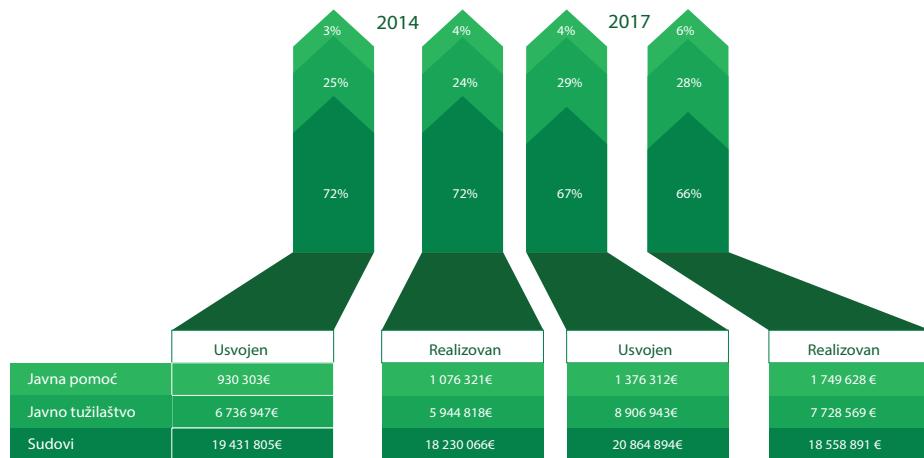
	Broj stanovnika	BDP po stanovniku (€)	Prosečna godišnja bruto plata (€)
Kosovo* (2014)	1 852 341	3 054 €	3 657 €
Kosovo* (2017)	1 798 506	3 390 €	4 356 €
Razlika (%)	-2,9%	11,0%	19,1%

Broj stanovnika je manji 2017. godine nego 2014, dok su se druga dva indikatora povećala: bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku prema sadašnjim cenama u referentnoj godini (u €); kao i bruto prosečna godišnja plata. Te promene bi trebalo uzeti u obzir u analizi koja sledi, naročito u analizi budžetskih podataka.

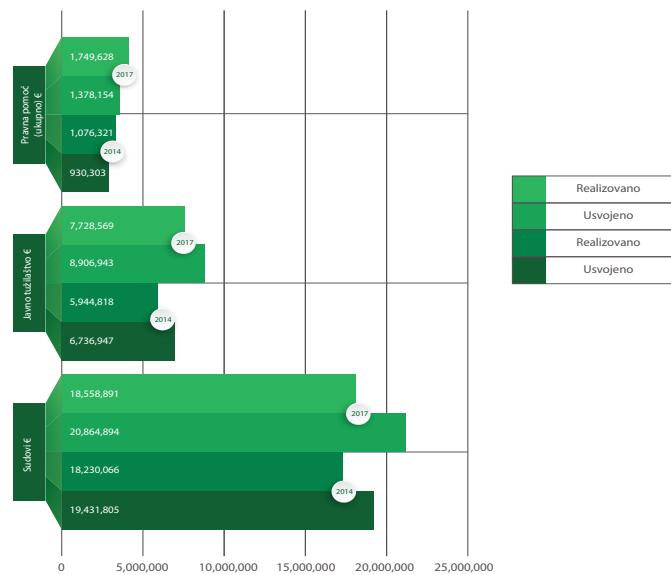
2. BUDŽETSKA SREDSTVA

2.1 Budžet pravosudnog sistema

Budžet pravosudnog sistema prema kategorijama

Usvojen i realizovan budžet za 2014. i 2017. godinu

- Zvanični budžet za pravosudni sistem raspodeljen je prvenstveno sudovima, potom javnim tužilaštвима, a onda, u manjem iznosu, dodeljen je pravnoj pomoći.
- U 2017. budžet za sudove je povećan u apsolutnom iznosu, ali je njegov udio u budžetskim resursima opredeljenim za celokupan pravosudni sistem umanjen.
- Budžet javnog tužilaštva i budžet pravne pomoći povećani su za 2017. i u nominalnoj vrednosti i mereno prema udelu u pravosudnom sistemu.
- Realizovani budžeti za sudove i javna tužilaštva manji su od usvojenih budžeta, i u jednoj i u drugoj godini u kojoj je vršena procena; nasuprot tome, realizovani iznos budžeta pravne pomoći veći je od iznosa koji su usvojeni i u 2014. i u 2017. godini.

- Kao što je opisano u Proceni iz 2014. godine (preporuka 2), Kosovo, kao i susedne zemlje/entiteti ima koristi od dodatnih spoljašnjih sredstava koja nisu deo zvaničnih budžeta i nisu deo statističkih podataka. Slično tome, brojevi navedeni za 2017. godinu ne obuhvataju sve budžetske resurse korišćene u oblasti pravosuđa. Prema Platformi za upravljanje pomoći, spoljašnji resursi za razvoj pravne pomoći i pravosuđa iznosili su 2017. godine 11,57 miliona evra.³ Isto tako, taj iznos je najverovatnije niži nego u stvarnosti zato što neki spoljni resursi nisu uvek prijavljeni u tačnom iznosu ili uopšte nisu prijavljeni. Kosovske vlasti bi trebalo da uzmu u obzir progresivno smanjenje spoljašnjih budžetskih sredstava na srednji i duži rok kako bi mogle da garantuju održivost reformi, naročito onih reformi čiji je cilj uvođenje IT alata u pravosuđe.

2.3 Budžet za sudove

Tabela: Godišnji budžet dodeljen sudovima.

Odobreni budžet (apsolutna vrednost)

	Ukupno	Bruto plate	Kompjuterizacija	Troškovi pravosuđa	Sudski objekti, zgrade (održavanje)	Novi objektis	Obuke	Ostalo
Kosovo* (2014)	19 431 805 €	13 792 246 €	178 612 €	NA	NA	NA	NA	NA
Kosovo* (2017)	20 864 894 €	16 464 561 €	300 000 €	210 000 €	310 000 €	250 000 €	14 900 €	NA
Razlika (%)	7,4%	19,4%	68,0%	NA	NA	NA	NA	NA

Realizovali budžet (apsolutna vrednost)

	Ukupno	Bruto plate	Kompjuterizacija	Troškovi pravosuđa	Sudski objekti, zgrade (održavanje)	Novi objektis	Obuke	Ostalo
Kosovo* (2014)	18 230 066 €	12 469 068 €	172 382 €	NA	NA	NA	NA	NA
Kosovo* (2017)	18 558 891 €	14 622 640 €	269 536 €	193 862 €	309 327 €	35 080 €	8 466 €	NA
Razlika (%)	1,8%	17,3%	56,4%	NA	NA	NA	NA	NA

Odobreni budžet (po stanovniku)

	Ukupno	Bruto plate	Kompjuterizacija	Troškovi pravosuđa	Sudski objekti, zgrade (održavanje)	Novi objektis	Obuke	Ostalo
Kosovo* (2014)	10,5 €	7,4 €	0,10 €	NA	NA	NA	NA	NA
Kosovo* (2017)	11,6 €	9,2 €	0,17 €	0,12 €	0,17 €	0,14 €	0,01 €	NA
Razlika (%)	10,6%	22,9%	73,0%	NA	NA	NA	NA	NA

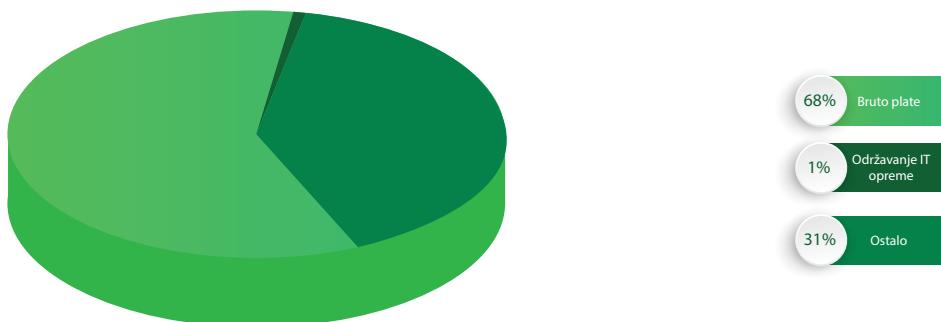
Realizovani budžet (po stanovniku)

	Ukupno	Bruto plate	Kompjuterizacija	Troškovi pravosuđa	Sudski objekti, zgrade (održavanje)	Novi objektis	Obuke	Ostalo
Kosovo* (2014)	10 €	7 €	0,09 €	NA	NA	NA	NA	NA
Kosovo* (2017)	10,3 €	8 €	0,15 €	0,11 €	0,17 €	0,02 €	0,00 €	NA
Razlika (%)	4,9%	20,8%	61,0%	NA	NA	NA	NA	NA

³ <http://www.mei-ks.net/en/amp>.

- Odobren i realizovan budžet sudova za 2017. viši je nego u 2014. godini. To povećanje prati pad stanovništva i povećanje BDP-a. U 2014, sudovi na Kosovu su efektivno potrošili 9,8 evra po stanovniku, dok je 2017. godine realizovani budžet iznosio 10,3 evra po stanovniku.
- U celini gledano, odobreni budžet za sudove u 2014. i 2017. veći je od realizovanog budžeta. Prema tome, budžeti koji su odobreni za 2014. i 2017. nisu u potpunosti potrošeni. Iako je odobreni budžet sudova za 2017. bio za 1,4 miliona evra veći nego u 2014. godini, efektivno potrošen iznos bio je sličan iznosu iz 2014. godine (oko 18 miliona evra).

Realizocani budžet sudova u 2014 (€18.230.066)

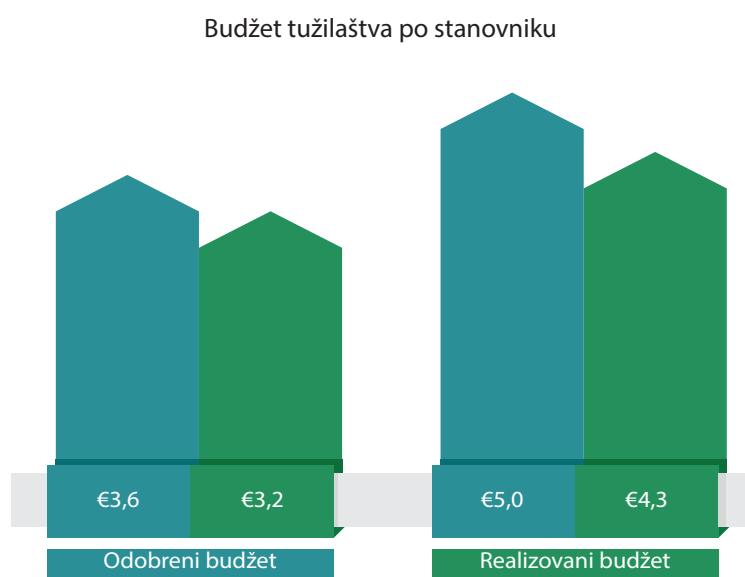
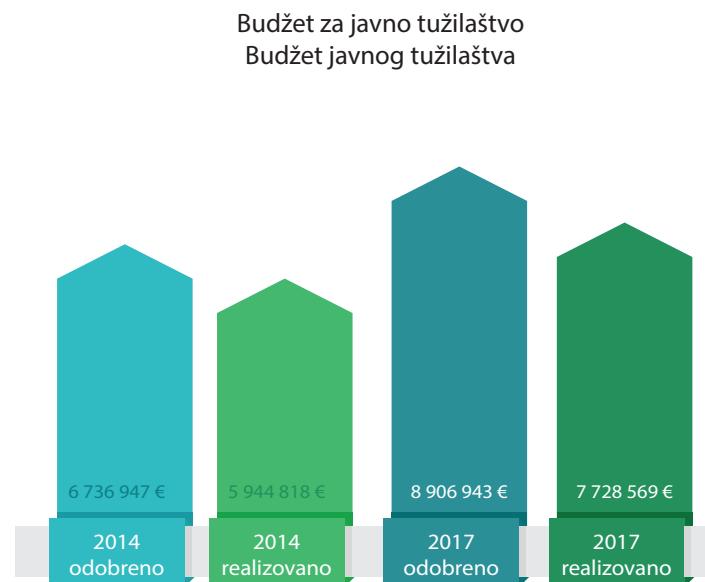
Realizocani budžet sudova u 2017 (€18.558.891)

- U 2014. godini Izveštajem su bili obuhvaćeni samo odobreni i realizovani iznosi za bruto plate i IT opremu. Kategorija „ostalo“ u realizovanom budžetu 2014. godine sažima troškove pravosuđa, održavanje zgrada sudova i gradnju novih, obuku i obrazovanje itd.
- I u jednoj i u drugoj proceni najveći deo budžeta sudova odlazi na bruto plate. Opredeljeni budžet za bruto plate povećan je između 2014. i 2017. godine, ne samo u brojčanoj vrednosti već i kao procentualni udeo u budžetu sudova (povećanje sa 68% na 79%). Međutim, odobreni budžet za

bruto plate za 2017. godinu nije u potpunosti potrošen (potrošeno je otprilike 14 od 16 miliona raspoloživih sredstava). To objašnjava gore pomenutu razliku između odobrenog i realizovanog budžeta. Odobreni budžet za nove zgrade sudova takođe nije u potpunosti utrošen u 2017. godini.

2.4 Budžet za javno tužilaštvo

- Odobren i realizovan budžet javnog tužilaštva za 2017. veći je nego u 2014. godini. Ta promena prati pad broja stanovnika i povećanje BDP-a.
- U celini gledano, odobreni budžet javnog tužilaštva za 2014. i 2017. veći je od realizovanog budžeta. U 2014. Kosovo je efektivno potrošilo 3,2 evra po stanovniku na usluge javnog tužilaštva, dok je 2017. godine realizovani budžet iznosio 4,3 evra po stanovniku.

2.5 Budžet za pravnu pomoć

Odobreni budžet (apsolutna vrednost)

	Ukupno			Krivični predmeti			Predmeti koji nisu krivični		
	Ukupno	Zastupanje na sudu	Predmeti koji nisu izneti pred sud (pravni saveti)	Ukupno	Na sudu	Van suda	Ukupno	Na sudu	Van suda
Kosovo* (2014)	930 303 €	650 570 €	279 733 €	734 453 €	600 000 €	134 453 €	195 850 €	50 570 €	145 280 €
Kosovo* (2017)	1 378 154 €	1 001 938 €	376 215 €	1 128 396 €	929 054 €	199 341 €	249 758 €	72 884 €	176 874 €
Razlika (%)	48,1%	54,0%	34,5%	53,6%	54,8%	48,3%	27,5%	44,1%	21,7%

Realizovani budžet (apsolutne vrednosti)

	Ukupno			Krivični predmeti			Predmeti koji nisu krivični		
	Ukupno	Zastupanje na sudu	Predmeti koji nisu izneti pred sud (pravni saveti)	Ukupno	Na sudu	Van suda	Ukupno	Na sudu	Van suda
Kosovo* (2014)	1 076 321 €	664 705 €	411 616 €	866 956 €	600 620 €	266 336 €	209 365 €	64 085 €	145 280 €
Kosovo* (2017)	1 749 628 €	1 116 536 €	633 091 €	902 238 €	1 043 652 €	456 217 €	249 758 €	72 884 €	176 874 €
Razlika (%)	62,6%	68,0%	53,8%	4,1%	73,8%	71,3%	19,3%	13,7%	21,7%

Odobreni budžet (kao % BDP-a)

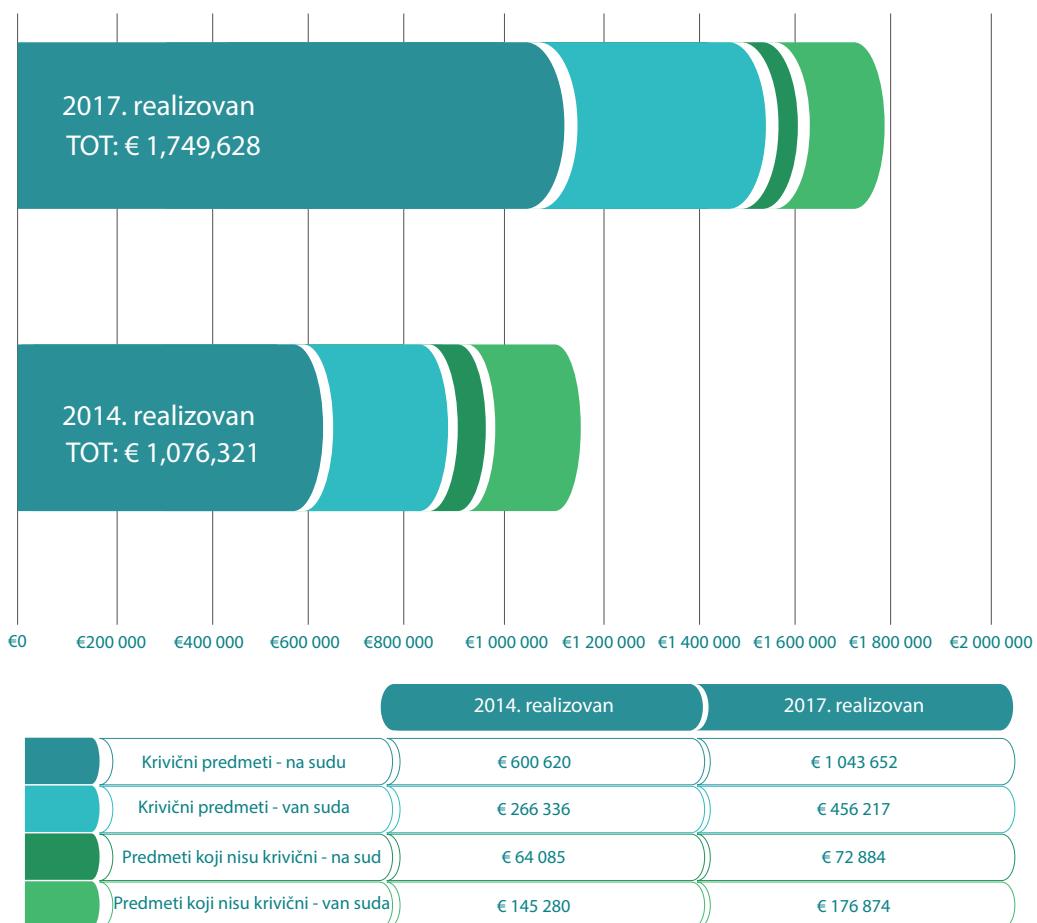
	Ukupno			Krivični predmeti			Predmeti koji nisu krivični		
	Ukupno	Zastupanje na sudu	Predmeti koji nisu izneti pred sud (pravni saveti)	Ukupno	Na sudu	Van suda	Ukupno	Na sudu	Van suda
Kosovo* (2014)	0,01645%	0,01150%	0,00494%	0,01298%	0,01061%	0,00238%	0,00346%	0,00089%	0,00257%
Kosovo* (2017)	0,02260%	0,01643%	0,00617%	0,01851%	0,01524%	0,00327%	0,00410%	0,00120%	0,00290%
Razlika (%)	37,5%	42,9%	24,8%	42,6%	43,7%	37,6%	18,3%	33,7%	13,0%

Realizovani budžet (kao % BDP-a)

	Ukupno			Krivični predmeti			Predmeti koji nisu krivični		
	Ukupno	Zastupanje na sudu	Predmeti koji nisu izneti pred sud (pravni saveti)	Ukupno	Na sudu	Van suda	Ukupno	Na sudu	Van suda
Kosovo* (2014)	0,01903%	0,01175%	0,00728%	0,01533%	0,01062%	0,00471%	0,00370%	0,00113%	0,00257%
Kosovo* (2017)	0,02870%	0,01831%	0,01038%	0,01480%	0,01712%	0,00748%	0,00410%	0,00120%	0,00290%
Razlika (%)	50,8%	55,9%	42,7%	-3,4%	61,2%	58,9%	10,7%	5,5%	13,0%

- Između 2014. i 2017. godine ostvareno je povećanje budžeta za pravnu pomoć: odobreni budžet povećan je za 48,1%, dok je realizovani budžet povećan za 62,6%.
- Realizovani iznos na ime pravne pomoći u 2017. godini veći su od odobrenih iznosa. U 2014. godini trošak preko odobrenog uglavnom je bio izazvan donošenjem administrativnog uputstva 2014. o povećanju honorara za advokate angažovane po službenoj dužnosti, kao i zbog konkretne donacije koju je UNDP dao AFLA. U 2017. godini, na zahtev Sudskog saveta Kosova, Ministarstvo je odobrilo konkretan iznos (119.523 evra) za pokriće troškova advokata u Gnjilanu i Uroševcu.
- Realizovani iznos na ime pravne pomoći povećan je sa 1.076.321 evro u 2014. godine na 1.749.628 evra 2017. godine.

Realizovani budžet za pravnu pomoć po kategorijama

- Između 2014. i 2017. godine povećanje realizovanog budžeta na ime pravne pomoći u svim potkategorijama: i kada je reč o krivičnim i nekrivičnim predmetima koji su izneti pred sud i kada je reč o krivičnim i nekrivičnim predmetima koji nisu izneti pred sud. Najveće povećanje uočeno je u potkategoriji krivičnih predmeta koji su izneti pred sud (+73,8%) i u predmetima koji su rešavani vansudski (+71,3%).
- Ipak, tokom dostavljanja podataka i u razmeni sa Sudskim savetom Kosova, Tužilačkim savetom Kosova i Agencijom za besplatnu pravnu pomoć naglašeno je da odgovarajući iznosi pokrivaju i neplaćene troškove advokata u prethodnim godinama. Sledstveno tome, povećanje realizovanog budžeta ne mora nužno odražavati povećanje u broju advokata po službenoj dužnosti ili predmeta koji su imali koristi od pravne pomoći u godini procene (2017). To je ključni aspekt u tačnom planiranju godišnjeg budžeta za pravnu pomoć.

2.6 Relevantne preporuke i nivo prioriteta

Preporuka 3 – Grupa A (Primarni značaj, kratak rok)

Analizirati postojeće izazove za SSK i TSK u smislu delotvornog sprovođenja zakona o SSK i o TSK iz 2015. godine, koji povećavaju budžetsku nezavisnost tih institucija. Ta analiza treba da uključuje moguća sredstva za prevazilaženje navedenih izazova i da vodi ka usvajanju konkretnih mera koje uključuju procenu rezultata.

Navedena preporuka ostaje na snazi i kada je reč o situaciji iz 2017. godine. Posebno je važno što je tokom razmene mišljenja s predstavnicima ključnih organizacija naglašeno da, saglasno Zakonu o upravljanju javnim finansijama, SSK treba da šalje svoj godišnji budžetski zahtev samo Odboru za budžet i finansije Skupštine Kosova. Međutim, u praksi je i 2017. i u 2018. godine budžetski zahtev upućen Ministarstvu finansija, kao i Odboru za budžet i finansije Skupštine Kosova. Ta preporuka se može ostvariti na kratak rok.

Preporuka 5 – Grupa A (Primarni značaj, kratak rok)

Prikupiti i poslati izveštaj o podacima o odobrenom i izvršenom budžetu za pravnu pomoć, u kojem treba da budu konkretno navedene stavke iz naznačene budžetske linije.

Ova Preporuka ostaje na snazi i za 2017. zato što koristeći podatke o pravnoj pomoći koje dostavljaju SSK i TSK još uvek nije mogućno utvrditi tačne iznose koji se utroše na pravnu pomoć. Razlog je u tome što relevantna budžetska linija – „usluge“ – ne obuhvata samo plaćanje advokata (tj. budžet za pravnu pomoć) već i honorare veštaka i sudija porotnika. Bilo bi korisno imati posebnu budžetsku liniju koja bi bila isključivo namenjena pravnoj pomoći i koja bi bila odvojena od drugih budžetskih linija za veštake i sudije porotnike tako da bi se mogla precizno identifikovati sredstva koja su opredeljena i realizovana svake godine.

Takođe je naglašeno da iznosi koji su naznačeni u izveštajima mogu biti veći od stvarnih iznosa zato što jedan deo novca koji je potrošen na plaćanje advokata 2017. godine može biti novac kojim su plaćene usluge pružene prethodnih godina koje zbog ranijih budžetskih deficitova nisu bile blagovremeno plaćene. Taj činilac je tesno povezan s preporukom br. 3, čija bi realizacija omogućila da se svake godine delotvornije planiraju neophodna sredstva.

3. STRUČNA LICA

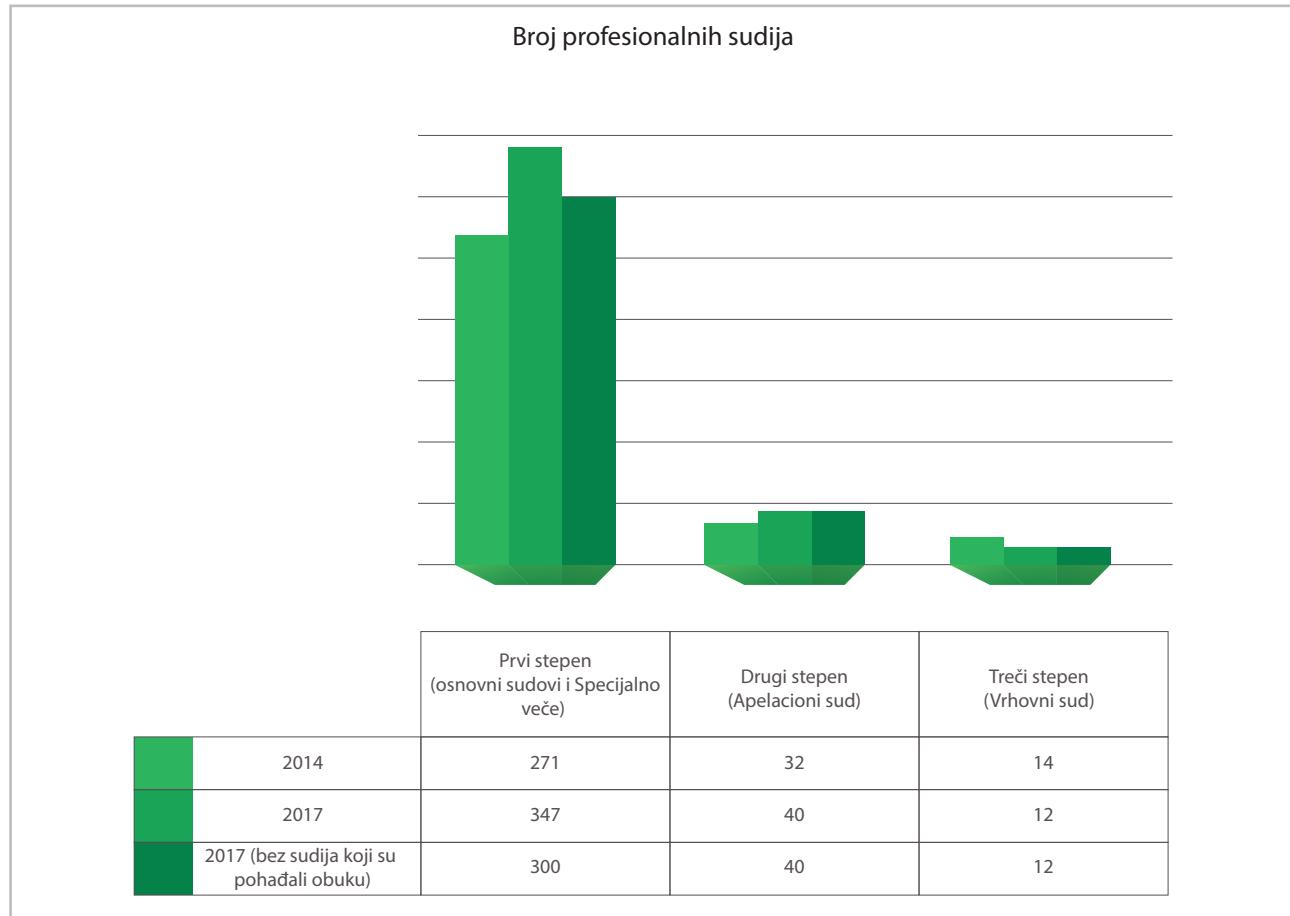
3.1 Profesionalne sudije

Apsolutni broj

	Ukupno			Prvostepeni sud			Drugostepeni sude			Sud trećeg stepena		
	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene
Kosovo* (2014)	317	227	90	271	196	75	32	22	10	14	9	5
Kosovo* (2017)	399	286	127	347	234	113	40	30	10	12	8	4
Razlika (%)	25,9%	26,0%	41,1%	28,0%	19,4%	50,7%	25,0%	36,4%	0,0%	-14,3%	-11,1%	-20,0%

Na 100.000 stanovnika

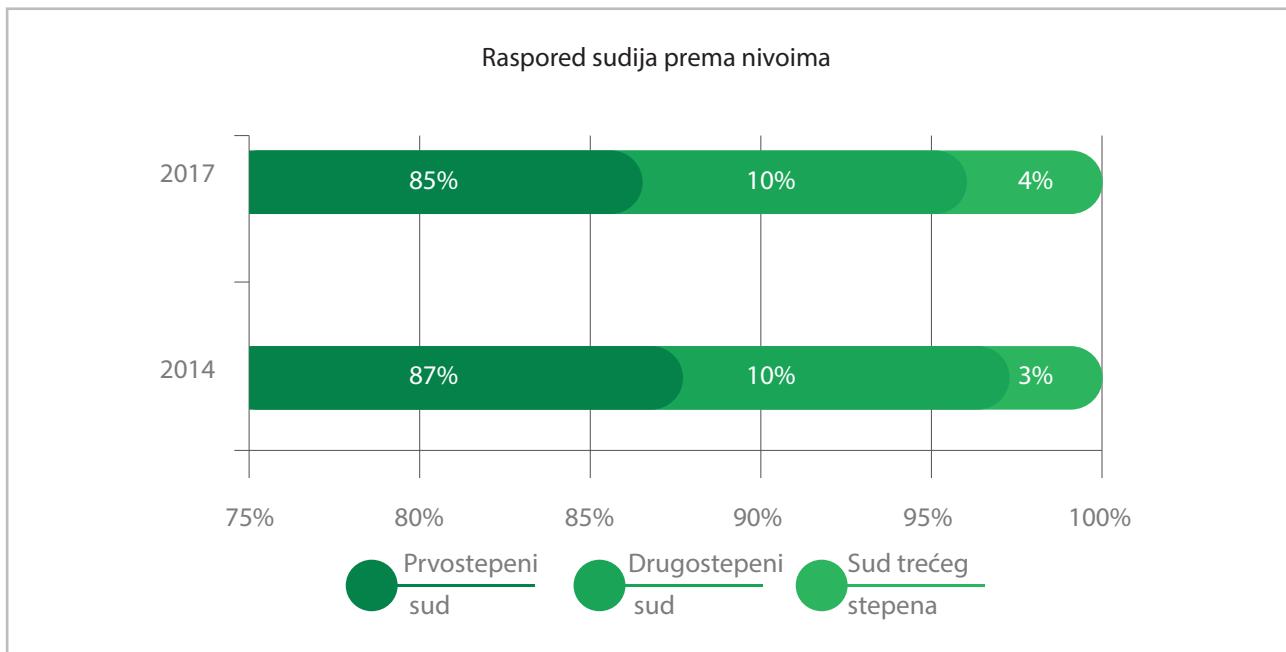
	Ukupno			Prvostepeni sud			Drugostepeni sude			Sud trećeg stepena		
	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene
Kosovo* (2014)	17,1	12,3	4,9	14,6	10,6	4,0	1,7	1,2	0,5	0,8	0,5	0,3
Kosovo* (2017)	22,2	15,9	7,1	19,3	13,0	6,3	2,2	1,7	0,6	0,7	0,4	0,2
Razlika (%)	29,6%	29,8%	45,3%	31,9%	23,0%	55,2%	28,7%	40,4%	3,0%	-11,7%	-8,5%	-17,6%

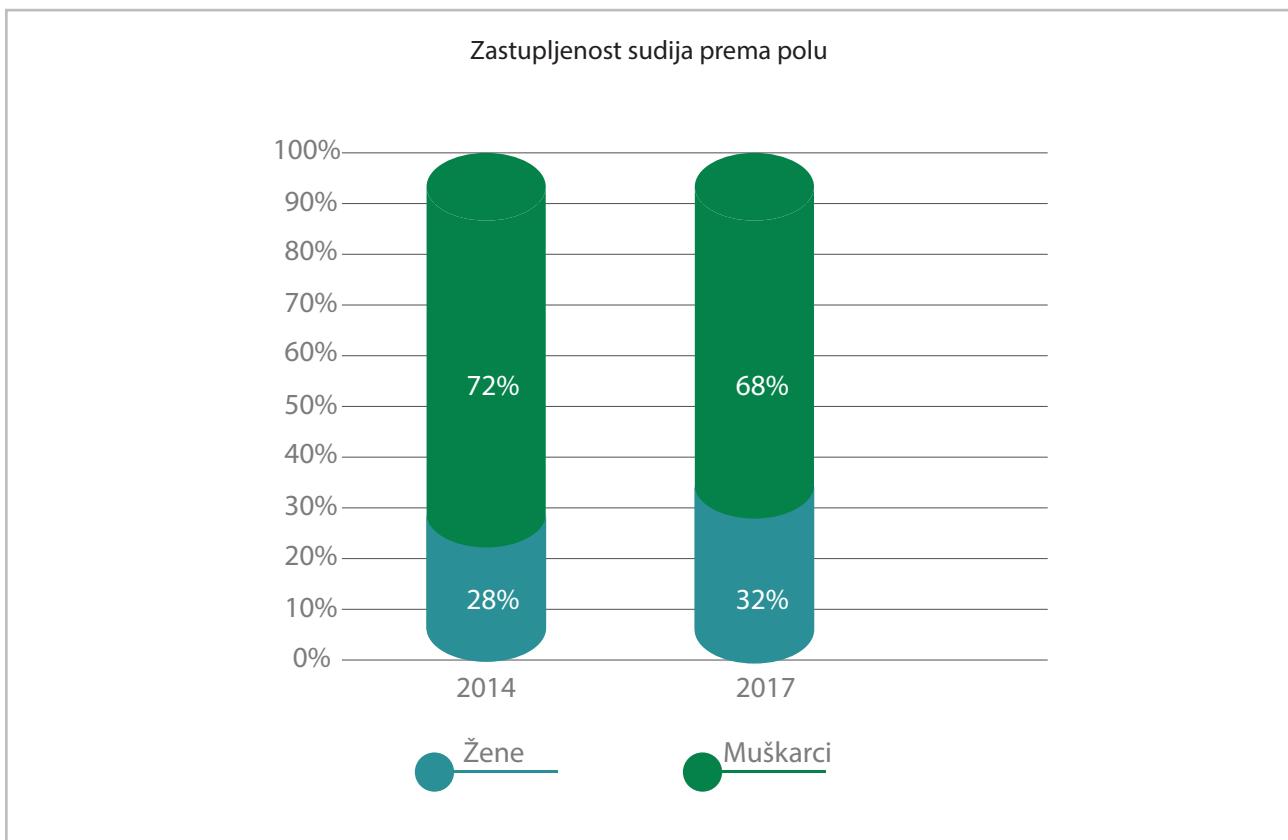
- Ukupan broj profesionalnih sudija povećan je za 25,9% od 2014. do 2017. godine. U 2014. godini kosovski sudovi su zapošljavali 17,1 jednog sudiju na 100.000 stanovnika, dok se 2017. godine broj sudija na 100.000 stanovnika povećao na 22. Brojevi o kojima je izvešteno u 2014. i 2017. godini ne odnose

se na broj koji odražava ekvivalent punog radnog vremena (*FTE*) (prema metodologiji *CEPEJ*), već na apsolutni broj sudija sa stalnim sudijskim položajem, bez obzira da li su zaposleni s punim ili skraćenim radnim vremenom. Osim toga, apsolutni brojevi koji su navedeni u Izveštaju ne odražavaju samo broj onih sudija koji aktivno rešavaju predmete, pa su na taj način prikazane veće vrednosti od stvarnih, što utiče na analizu rezultata rada sudova (ali ne i na analizu budžetskih sredstava).

- SSK nije 2014. i 2017. godine mogao da izvesti o broju *FTE* zato što sudovi, a ne SSK, prikupljaju informacije o tome koje se sudije nalaze na porodiljskom odsustvu ili koje su angažovane na ugovor o radu sa skraćenim radnim vremenom. Takođe je izvešteno da je tokom 2017. godine 47 od 399 zaposlenih sudija pohađalo obaveznu obuku (za sudije koji sude u prvom stepenu) u organizaciji Pravosudne akademije Kosova, tako da oni nisu dobili nijedan predmet i nisu radili ni na jednom predmetu. Od tih 47 sudija, koliko ih je pohađalo obuku, njih 15 su bile žene.

- U 2017. godini apsolutni broj profesionalnih sudija povećan je u prvostepenim sudovima i u Apelacionom sudu, ali je broj sudija Vrhovnog suda smanjen. Međutim, mereno kao zastupljenost ukupnog broja sudija za svaku sudsку instancu, jedino je u Vrhovnom sudu zabeleženo povećanje. Zastupljenost sudija Apelacionog suda u ukupnom broju sudija nije promenjena (10%), dok je zastupljenost sudija prvostepenih ili osnovnih sudova smanjena (sa 87%, koliko je iznosila 2014, na 85% 2017. godine). Te vrednosti (uključujući i informacije o sudijama prvostepenih sudova koje su pohađale obuku) treba analizirati zajedno s podacima o povećanju indikatora efikasnosti u odgovarajućim instancama.

- U 2017. godini zastupljenost žena sudija (32%) viša je nego 2014. godine (28%). Međutim, u 2017. godini od 82 sudije koje su zaposlene u 2014. godini samo 37 su bile žene.

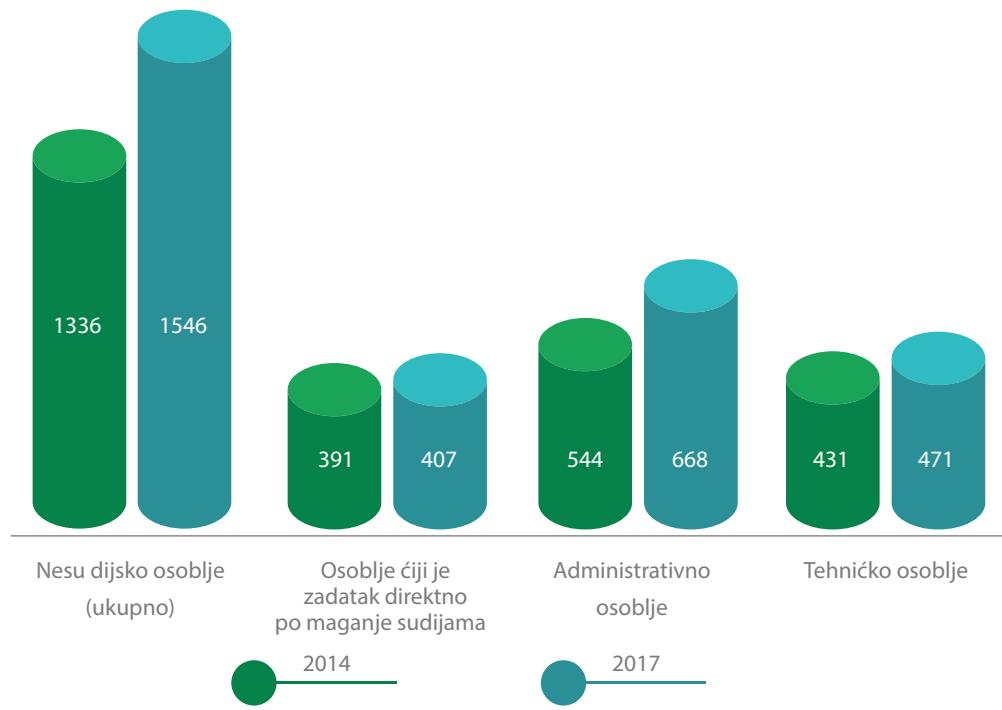
Broj predsednika sudova

	Ukupno		
	Ukupno	Muškarci	Žene
Kosovo* (2014)	10	8	2
Kosovo* (2017)	10	9	1
Difference (%)	0,0%	12,5%	-50,0%

- U 2014. godini zastupljenost žena sudija i predsednika sudova na Kosovu bila je najniža među zemljama članicama Saveta Evrope, uključujući i ono što je utvrđeno u Proceni iz 2014. godine (28% žena sudija). U 2017. godini zastupljenost žena sudija u ukupnom broju zaposlenih sudija veća je nego 2014, dok je broj žena koje su predsednici sudova smanjen. I u 2014. i u 2017. godini predsednici Apelacionog suda i Vrhovnog suda bili su muškarci.

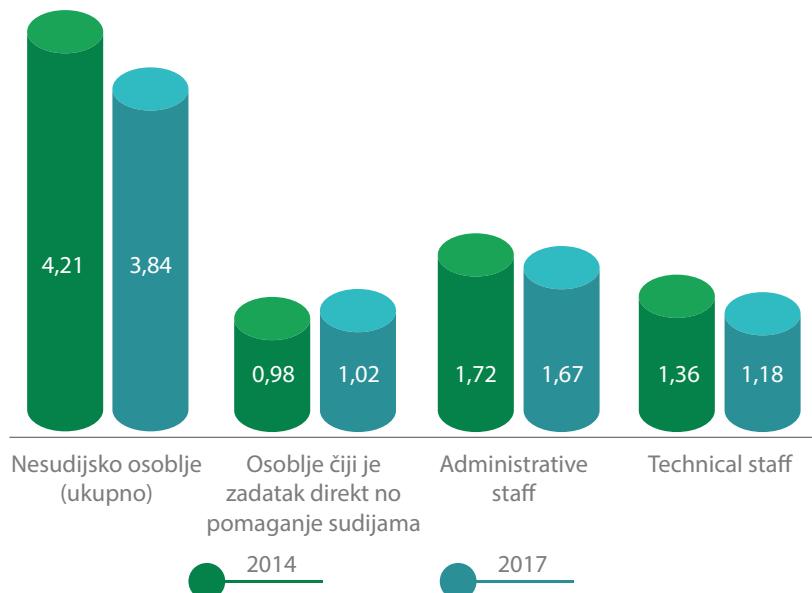
3.2 Nesudijsko osoblje

Nesudijsko osoblje prema kategorijama

- Broj lica koja čine nesudijsko osoblje povećan je između dveju procena. U 2017. godini kosovski sudovi su zaposljavali 210 lica više nego u 2014. godini.
- Između 2014. i 2017. godine broj sudija je povećan sa 391 na 407 (16 lica); broj lica koja čine administrativno osoblje povećan je sa 544 na 668 (124 lica); broj lica koja čine tehničko osoblje povećan je sa 431 na 471 (40 lica).

Osoblje po sudiji razvrstano prema kategorijama

- Povećanje apsolutnog broja lica koja čine nesudijsko osoblje nije direktno odraženo u povećanju pomoći koju sudije imaju na raspolaganju u sudovima. U suštini, broj lica po sudiji u 2017. godini (3,87 lica) manji je nego što je bio 2014. godine (4,21 lice).
- Iz kategorije nesudijskog osoblja, pomoćnici koji pružaju direktnu pomoć sudijama neposredno utiču na rezultate rada sudova. Kao što je ranije već istaknuto, od ukupnog broja lica koja čine nesudijako osoblje koja su dodatno zaposlena 2017. godine (210 lica) u poređenju sa 2014. godinom samo njih 16 su sudijski pomoćnici; broj pomoćnika po sudiji nije pretrpeo nikakvu iole značajniju promenu između dveju procena (0,98 u 2014. godini i 1,02 u 2017. godini).

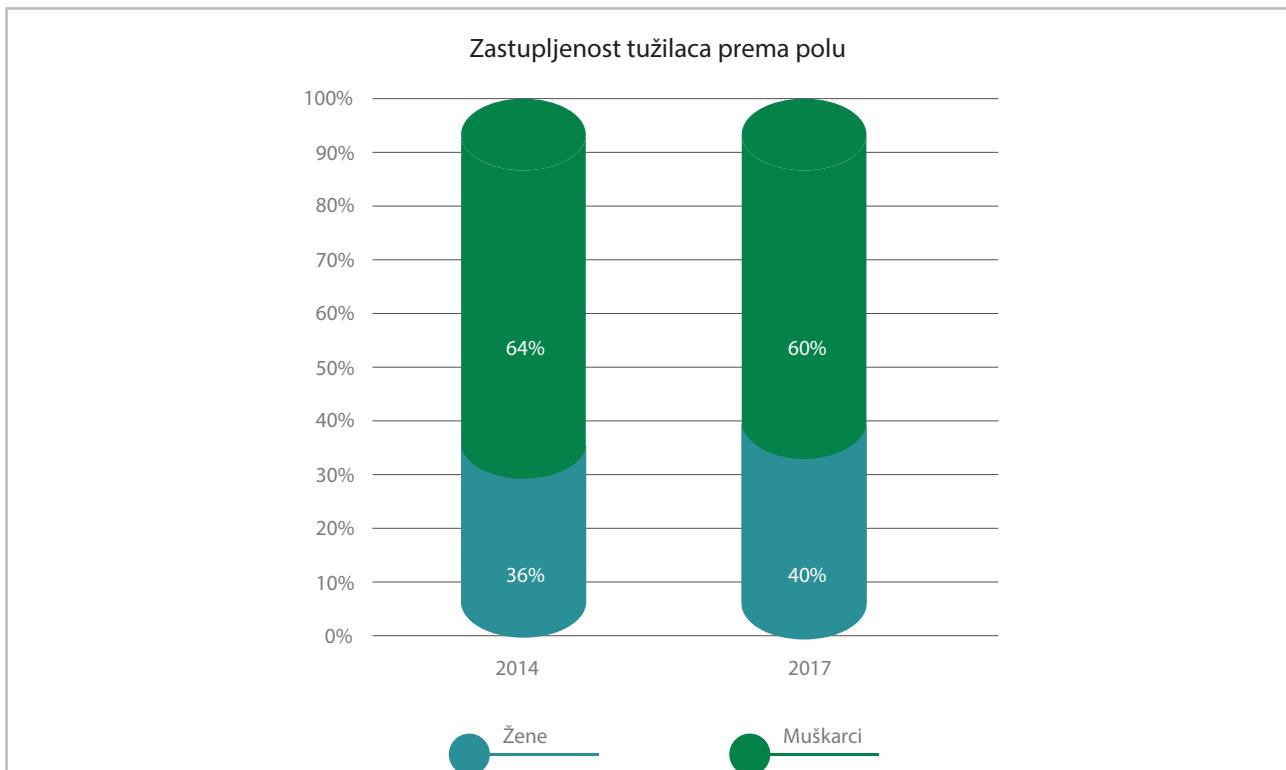
3.3 Tužioci

- Ukupan broj tužilaca povećan je sa 139, koliko je iznosio 2014, na 177 u 2017. godini (25,9%). U 2014. godini na 100.000 stanovnika bilo je zaposleno 7,5 tužilaca, dok je u 2017. godini na 100.000 stanovnika bilo 9,8 tužilaca.
- Broj tužilaca na prvostepenom nivou i na nivou treće instance (Vrhovnog suda) povećan je, dok je broj tužilaca na drugostepenom nivou (Apelacioni sud) ostao nepromenjen.
- U 2017. godini pri sudu trećeg stepena (Vrhovnom sudu) angažovana su dva tužioca više nego u 2014. godini. To je u suprotnosti s tendencijom uočenom kod broja sudija. U Vrhovnom sudu angažovane su dve sudije manje 2017. nego 2014. godine.
- Brojevi koji su prijavljeni za 2014. i 2017. godinu ne odražavaju ekvivalent punog radnog vremena (*FTE* broj prema metodologiji *CEPEJ*), već odražavaju apsolutni broj tužilaca sa stalnim tužilačkim položajem. U odnosu na situaciju iz 2017. godine, TSK je izvestio da broj tužilaca na kraju te godine (177) predstavlja

rezultat angažovanja i imenovanja 25 novih tužilaca u 2016. i 13 novih tužilaca iz srpske zajednice, u skladu s Briselskim sporazumom o sektoru pravosuđa. Osim toga, u 2017. godini TSK je otvorio konkurs za angažovanje novih tužilaca i angažovan je 21 novi tužilac – svi oni su primljeni na praksu 2018. godine.

- TSK je izvestio da od ukupnog broja tužilaca (177), 11 tužilaca nije obavljalo svoju profesiju 2017. godine iz različitih razloga, kako sledi: tri lica su studirala u inostranstvu; tri tužiteljke su bile na porodiljskom odsustvu; dva tužioca su suspendovana; nacionalni koordinator za borbu protiv privrednog kriminala je tužilac, ali otkako je na poslu koordinatora, on nije radio ni na jednom konkretnom slučaju kao tužilac; predsednik TSK za vreme svog predsedničkog mandata stavlja svoj tužilački položaj u mirovanje i ne bavi se predmetima kao tužilac; predsednik Odbora za ocenu rezultata rada tužilaca je na osnovu odluke TSK angažovan na stalnim poslovima u Odboru i stoga nije kao tužilac radio ni na jednom predmetu.

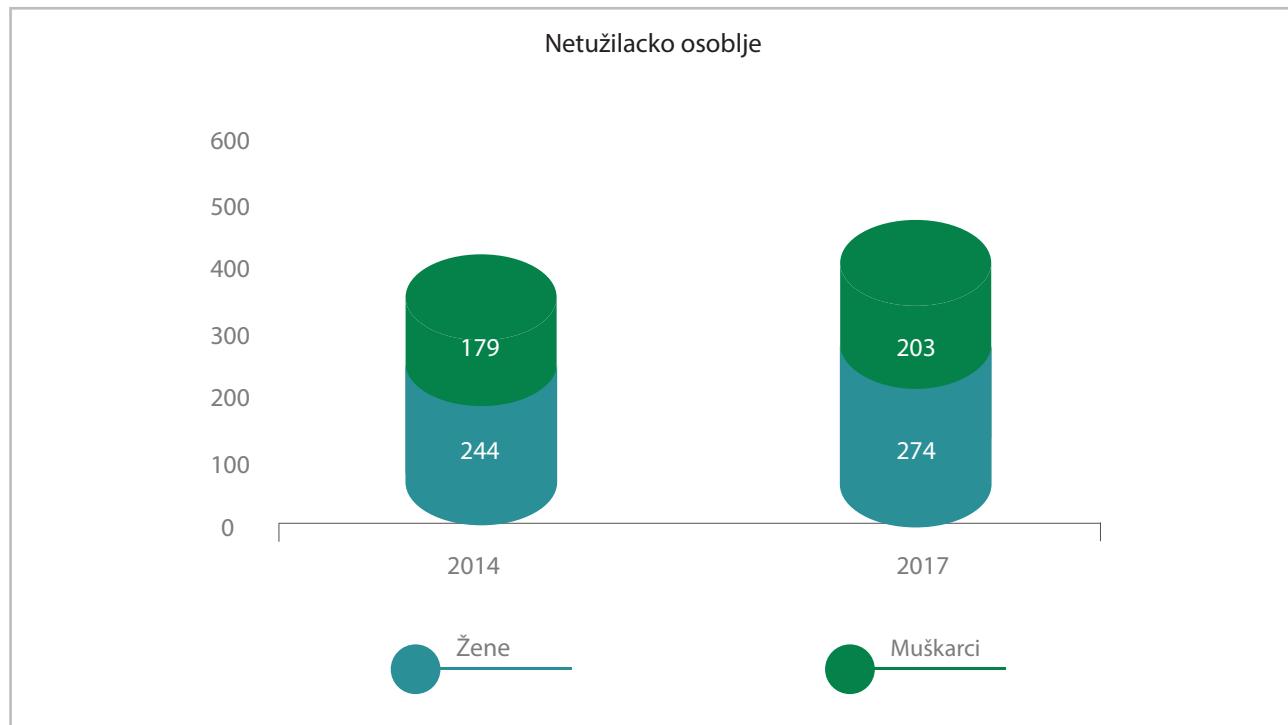
- Sledstveno tome, apsolutni broj koji je naveden u izveštaju (177) ne odražava broj tužilaca koji su stvarno obavljali svoju tužilačku dužnost. Brojevi koji su navedeni u Izveštaju veći su od stvarnih i utiču na analizu rezultata rada tužilaca.
- U 2017. godini zastupljenost žena među tužiocima (40%) bila je viša nego 2014. godine (36%). Pored toga, od 38 dodatnih tužilaca, koliko ih je zaposleno 2017. godine, većinu su činile žene (21).

Šefova tužilaštava

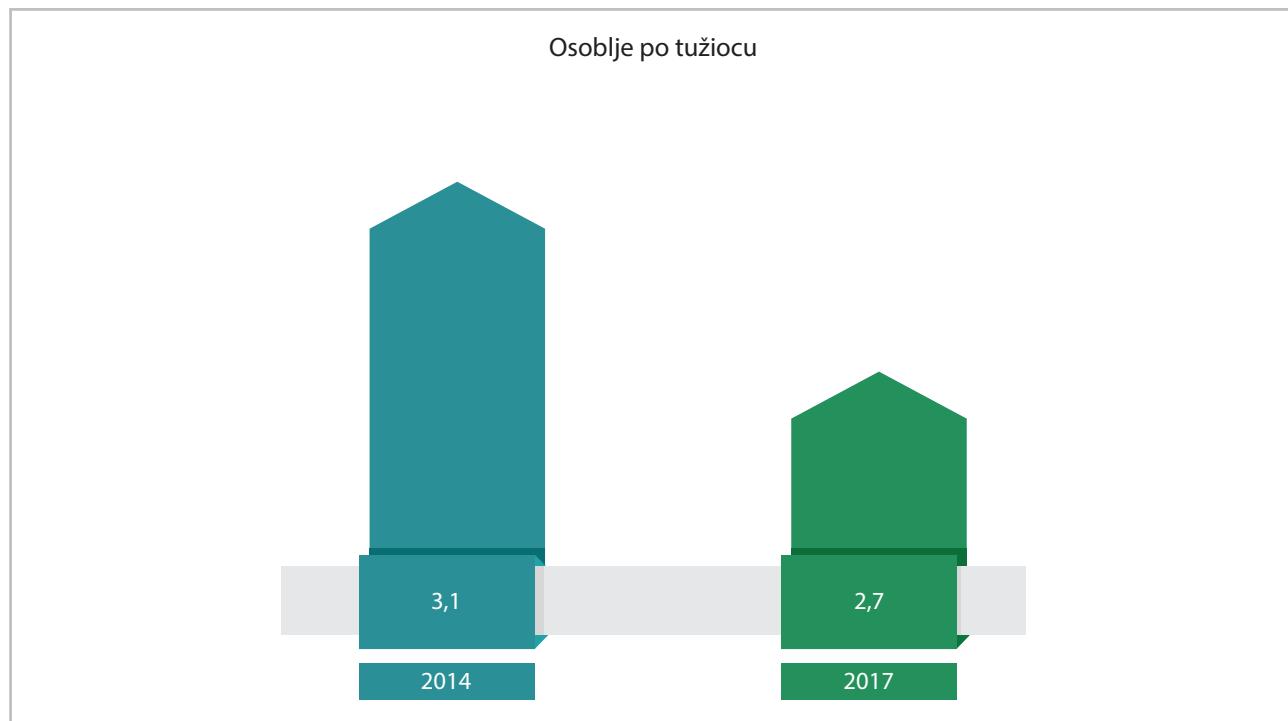
	Ukupno		
	Ukupno	Muškarci	Žene
Kosovo* (2014)	10	8	2
Kosovo* (2017)	10	10	0
Difference (%)	0,0%	25,0%	-100,0%

- Iako je zastupljenost žena u kategoriji tužilaca veća nego 2014. godine, kao što je već rečeno, ipak sve položaje šefova tužilaštava, 100%, u 2017. godini zauzimaju muškarci.

3.4 Netužilačko osoblje

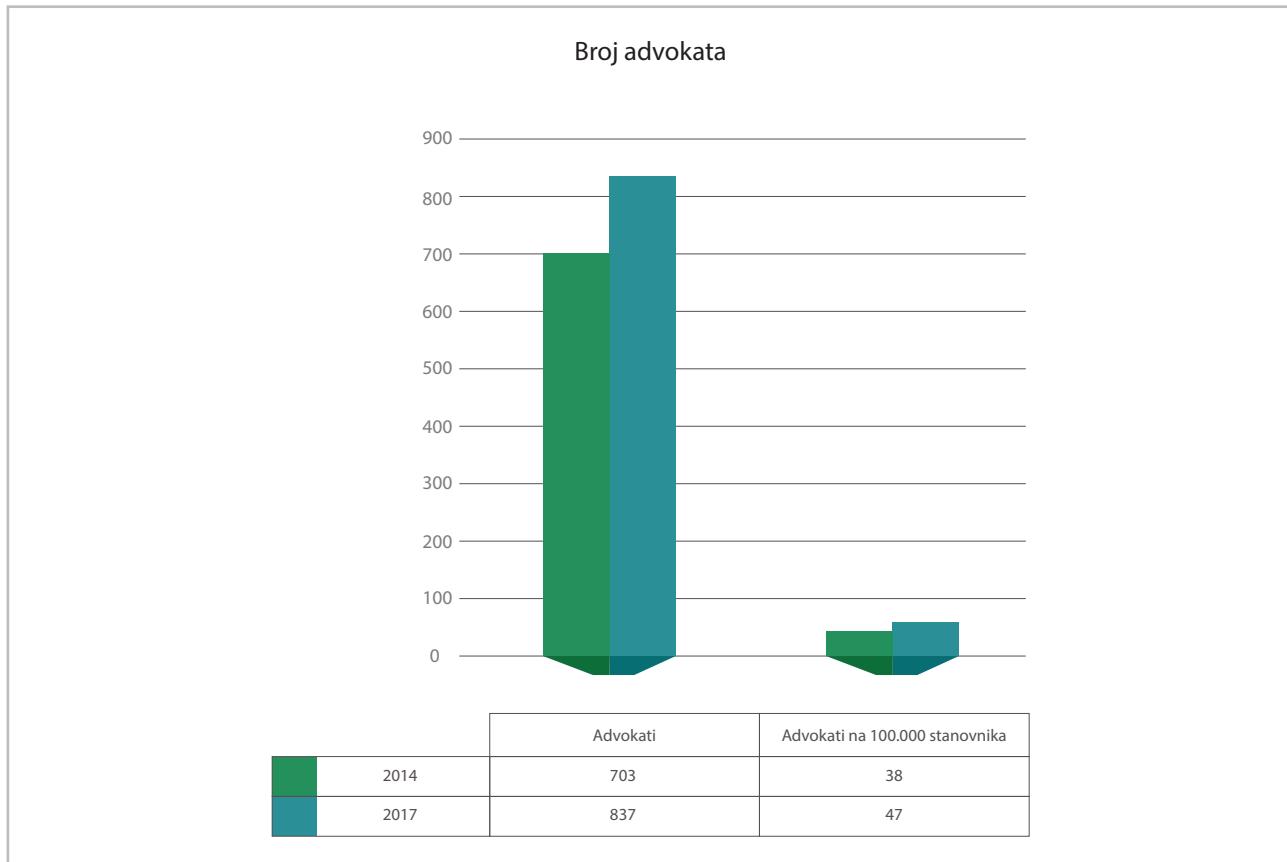

- Broj lica koja čine netužilačko osoblje povećan je sa 423, koliko je iznosio 2014. godine, na 477 u 2017. godini. U 2017. godini Javno tužilaštvo na Kosovu zaposlilo je 54 lica više nego 2014. godine, od čega 24 muškarca i 30 žena.

- Kao i u prethodnoj analizi nesudijskog osoblja, i povećanje apsolutnog broja lica koja čine netužilačko osoblje u tužilaštvima nije neposredno odraženo kroz povećanje pomoći koju javni tužioci imaju na raspolaganju. U suštini, broj lica koja čine netužilačko osoblje po tužiocu (2,7) manji je 2017. godine nego što je bio 2014. godine (3,1).
- Ti podaci su važni za analizu efikasnosti javnog tužilaštva u celini.

3.5 Advokati

- U 2017. godini apsolutni broj advokata, kao i broj advokata na 100.000 stanovnika veći je nego 2014. godine.

3.6 Relevantne preporuke i nivo prioriteta

Preporuka 7 – Grupa A (Primarni značaj, kratak rok)

Sprovesti dalja istraživanja radi procene potrebnih resursa (broj profesionalnih sudija u različitim sudovima u svetu broja predmeta) i poboljšati raspodelu resursa između osnovnih sudova i apelacionog suda.

Ova preporuka je i dalje relevantna. U 2017. godini uočeno je da je povećan broj sudija u osnovnim sudovima i u Apelacionom sudu, dok je broj sudija Vrhovnog suda smanjen. Međutim, kao ideo ukupnog broja sudija, povećanje je zabeleženo samo u prvostepenim sudovima; u sudovima druge instance ideo se nije promenio; u sudu treće instance taj ideo je smanjen. Štaviše, brojevi koji su navedeni u Izveštaju predstavljaju nominalnu vrednost (odražavaju broj sudijskih položaja) i ne odgovaraju ekvivalentu punog radnog vremena, tj. broju *FTE* (prema metodologiji *CEPEJ*) budući da su informacije o porodiljskim odsustvima i o radu sa skraćenim radnim vremenom prikupili sudova, a nije ih dostavio SSK.

Planiranje potrebnih resursa (broj profesionalnih sudija) u različitim sudovima kao preduslov zahteva da se prikupe konkretni podaci koji će omogućiti da se izračuna broj *FTE* sudija zaposlenih u svakoj instanci. Tačna procena potrebnih ljudskih resursa takođe zahteva da se prikupe informacije, između ostalog, o obimu sudijskih zadataka, broju predmeta poverenih sudijama u svakom odeljenju i u svakom sudu, broju predmeta starijih od dve godine itd.

Preporuka 9, 12 – Grupa B (Primarni značaj, kratak rok)

Preporuka 9: Uvesti sektorske politike i usvojiti mere usmerene ka povećanju zastupljenosti žena među sudijama i predsednicima sudova.

Preporuka 12: Uvesti sektorske politike i usvojiti mere usmerene ka povećanju zastupljenosti žena među tužiocima i šefovima tužilaštava.

U Proceni iz 2014. utvrdili smo da je 2014. godine udeo žena sudija i žena predsednika sudova na Kosovu bio najniži među zemljama članicama Saveta Evrope (28% žena sudija; 36% žena tužilaca). U 2017. godini broj žena sudija je povećan (sa 28% na 32%), ali je broj žena predsednica sudova smanjen. Pored toga, udeo žena u kategoriji tužilaca veći je nego 2014. godine, ali se na svim položajima šefova tužilaštava, 100%, u 2017. godini nalaze muškarci.

Povećanje udela žena sudija i tužilaca 2017. godine predstavlja pozitivan trend, ali nije jasno da li je to rezultat ijedne specifične mere koja je preduzeta da bi se ta situacija poboljšala. Važno je da SSK, TSK i druge relevantne institucije istraže zbog čega je slaba zastupljenost žena u profesionalnom sudijskom i tužilačkom osoblju, na različitim nivoima, i da usvoje odgovarajuće mere kako bi se ta situacija popravila.

Preporuka 8 – Grupa C (Primarni značaj, kratak rok)

Sprovesti dalje istraživanje o eventualnoj potrebi da se smanje troškovi za nesudijsko osoblje, razviti preporuke o tome kako da se ide dalje (npr. tako što će se angažovati pružaoci spoljnih usluga) i predvideti kako će se povećati broj lica koja čine nesudijsko osoblje čiji je zadatak da direktno pomažu sudijama (npr. tako što će se popuniti upražnjena radna mesta, privremeno zaposliti pripravnici itd.).

Ustanovili smo da je 2014. godine postojao velik broj lica koja čine administrativno i tehničko osoblje po sudiji na Kosovu, ali da je pritom mali broj njih direktno pomagao sudijama. U 2017. godini sudovi na Kosovu su zaposlili 210 lica više nego u 2014. godini, ali su od toga samo 16 lica sudijski pomoćnici. Ipak, i dalje je broj lica koja čine nesudijsko osoblje po sudiji bio manji 2017. godine.

Treba naglasiti da je na ove podatke uticala činjenica da su sva izračunavanja obavljena u odnosu na nominalne vrednosti, a ne u odnosu na vrednosti FTE, kako za sudije, tako i za nesudijsko osoblje. **Kao prioritet moraju se prikupiti konkretne informacije na osnovu kojih će biti mogućno izračunati brojeve prema ekvivalentu punog radnog vremena za obe kategorije.**

Rekomandim 11 - Grupi C (Rëndësi dytësore, periudhë afatshkurtër dhe afatmesme)

Të kryhen hulumtime të mëtejshme nëse duhet të zvogëlohen shpenzimet e stafit jo-prokurorial dhe të përfshihen rekomandime në lidhje me si të procedohet (shërbimet e jashtme) dhe të parashikohen mënyra për të rritur numrin e stafit që drejtpërdrejt ndihmon prokurorët (duke plotësuar pozicionet vakante, duke rekrutuar përkohësisht të trajnuarit, etj).

Ustanovili smo da je 2014. godine netužilačko osoblje u tužilaštima na Kosovu bilo brojnije nego u drugim zemljama članicama Saveta Evrope.. U 2017. godini Javno tužilaštvo na Kosovu je zaposlilo 54 lica više nego 2014. godine, ali je broj broj lica po tužiocu koja čine netužilačko osoblje bio i dalje manji nego 2014. godine.

Kao što je gore navedeno, treba naglasiti da je na te brojeve uticala činjenica da su svi proračuni sačinjeni na osnovu nominalnih vrednosti, a ne na osnovu *FTE* vrednosti za tužioce i za netužilačko osoblje. **Kao prioritet moraju se prikupiti konkretne informacije na osnovu kojih će biti mogućno izračunati brojeve prema ekvivalentu punog radnog vremena za obe kategorije.**

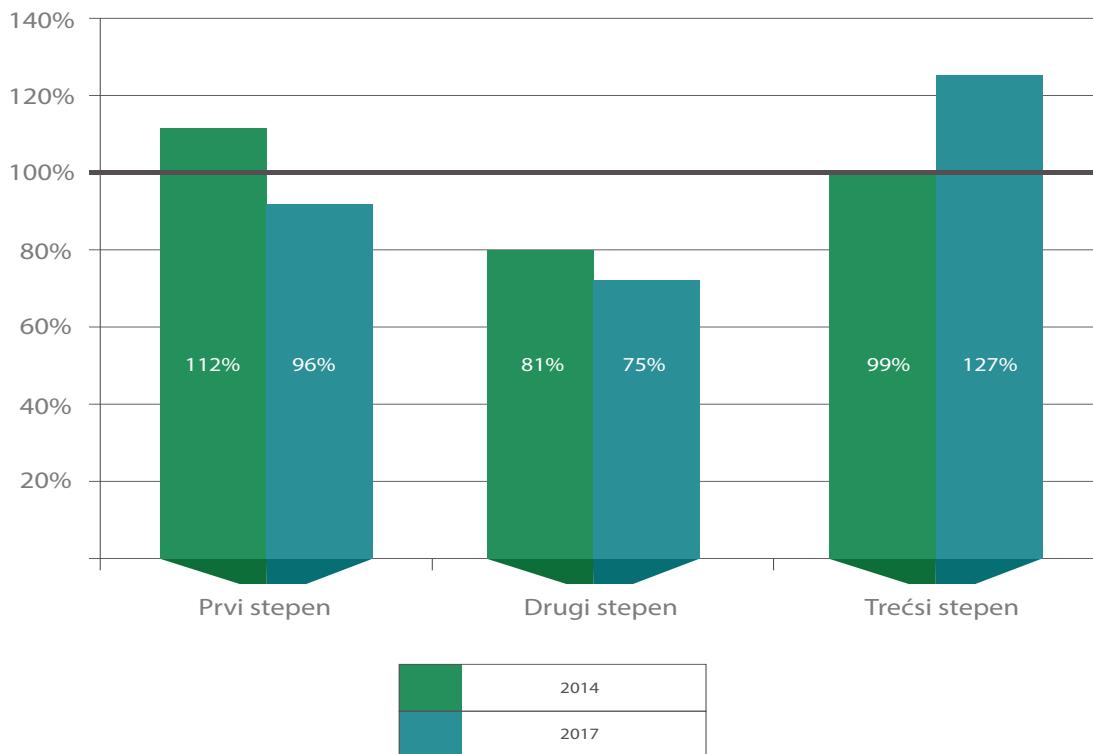
4. EFIKASNOST RADA SUDOVA

4.1 Građanski i privredni parnični predmeti: broj predmeta i indikatori rezultata rada

P91, P97, P99 Građanski i privredni parnični predmeti (apsolutni broj).

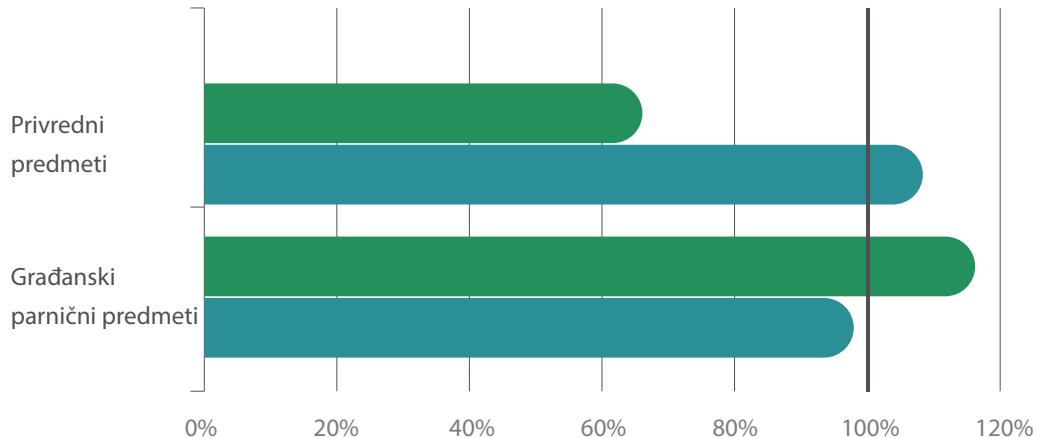
	Prvostepeni sudovi					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	DT (dani)
Kosovo* (2014)	45 997	16 731	18 656	44 072	111,5%	862
Kosovo* (2017)	41 710	18 381	17 600	42 491	95,8%	881
Razlika (%)	-9,3%	9,9%	-5,7%	-3,6%	-14,1%	2,2%
	Drugostepeni sud					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	DT (dani)
Kosovo* (2014)	5 986	5 215	4 219	6 982	80,9%	604
Kosovo* (2017)	10 109	6 205	4 649	11 665	74,9%	916
Razlika (%)	68,9%	19,0%	10,2%	67,1%	-7,4%	51,6%
	Sud trećeg stepena					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	DT (dani)
Kosovo* (2014)	91	498	495	94	99,4%	69
Kosovo* (2017)	135	336	427	44	127,1%	117
Razlika (%)	48,4%	-32,5%	-13,7%	-53,2%	27,9%	68,5%

Graanski i privredni parnicni predmeti(P91, P97, P99, CR)

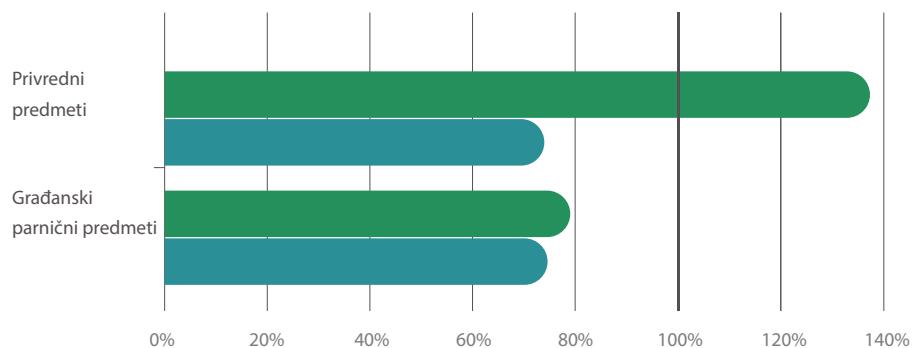

- U 2017. godini smanjena je stopa rešavanja predmeta za građanske i privredne parnične predmete u prvom stepenu (osnovni sudovi i Specijalno veće) i u Apelacionom sudu. Na sudu trećeg stepena stopa rešavanja predmeta se poboljšala, a broj starih, zaostalih predmeta na kraju godine je smanjen (3,6%).
- U prvom stepenu, stopa rešavanja građanskih i privrednih predmeta u parničnim stvarima bila je pozitivna 2014. godine, dok 2017. godine sudovi nisu uspeli da reše broj slučajeva koji bi bio istovetan broju zaprimljenih predmeta ili veći od tog broja (stopa rešenih predmeta bila je niža od 100%). S jedne strane, broj zaprimljenih predmeta povećao se za 9,9% u poređenju s brojem zaprimljenih predmeta 2014. godine, a s druge strane, 2017. godine sudovi su rešili manji broj predmeta (17.600) nego 2014. (18.656). Na kraju 2017. godine broj starih predmeta je povećan za 2% (tj. 781 stari predmet više).
- U drugom stepenu, stopa rešavanja građanskih i privrednih predmeta u parničnim stvarima bila je već naročito niska (81%) 2014. godine, što je pokazalo da Apelacioni sud nije u stanju da rešava zaprimljene građanske i privredne predmete iako je taj broj bio mali (0,28 predmeta na 100 stanovnika). U 2017. godini stopa rešavanja predmeta je još više smanjena (75%), što svedoči o kritičnoj situaciji u Apelacionom sudu. Apelacioni sud je rešio 10,2% više slučajeva nego 2014. godine, ali to nije bilo dovoljno za hvatanje u koštac s povećanjem broja zaprimljenih predmeta koje je iznosilo 19%. Do kraja 2017. godine broj starih, zaostalih predmeta povećan je za 15%.

Stopa rešavanja u prvom stepenu (raščlanjena)

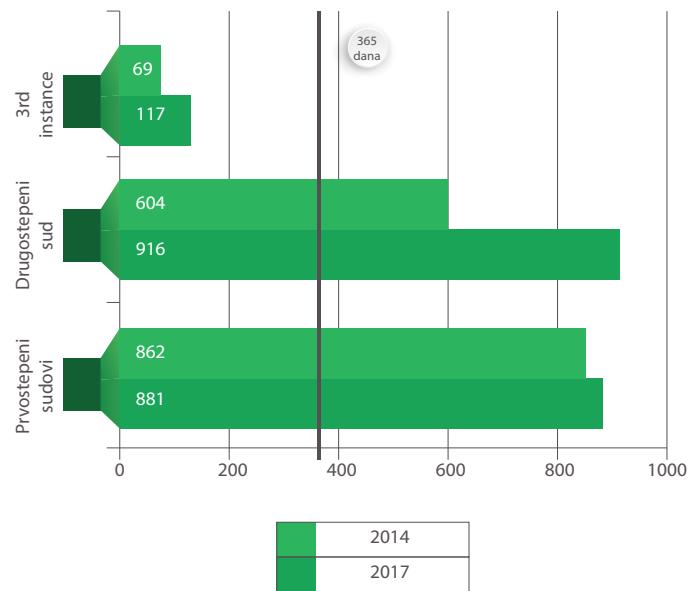

Stopa rešavanja u drugom stepenu (raščlanjena)

- Analiza raščlanjenih podataka za stopu rešavanja u ovoj kategoriji (građanski parnični i privredni predmeti) pokazuje da su 2017. godine u prvom stepenu sudovi imali teškoća u rešavanju broja zaprimljenih slučajeva samo kada je reč o građanskim parničnim predmetima. U drugoj sudskej instanci stopa rešavanja predmeta u Apelacionom sudu bila je negativna i za građanske i za privredne predmete, i pritom je bila niža nego 2014. godine.

Stopa rešavanja u drugom stepenu (raščlanjena)

- Kao što je ranije već rečeno, kod analize stope rešavanja predmeta, u odnosu na vreme koje je potrebno za rešavanje parničnih građanskih i privrednih predmeta, situacija je problematična u prvom sudskom stepenu (osnovni sudovi i Specijalno veće), kao i u Apelacionom sudu. U Apelacionom sudu 2017. godine vreme rešavanja – DT (916 dana) duže je za 51,6% nego 2014. godine (604 dana).

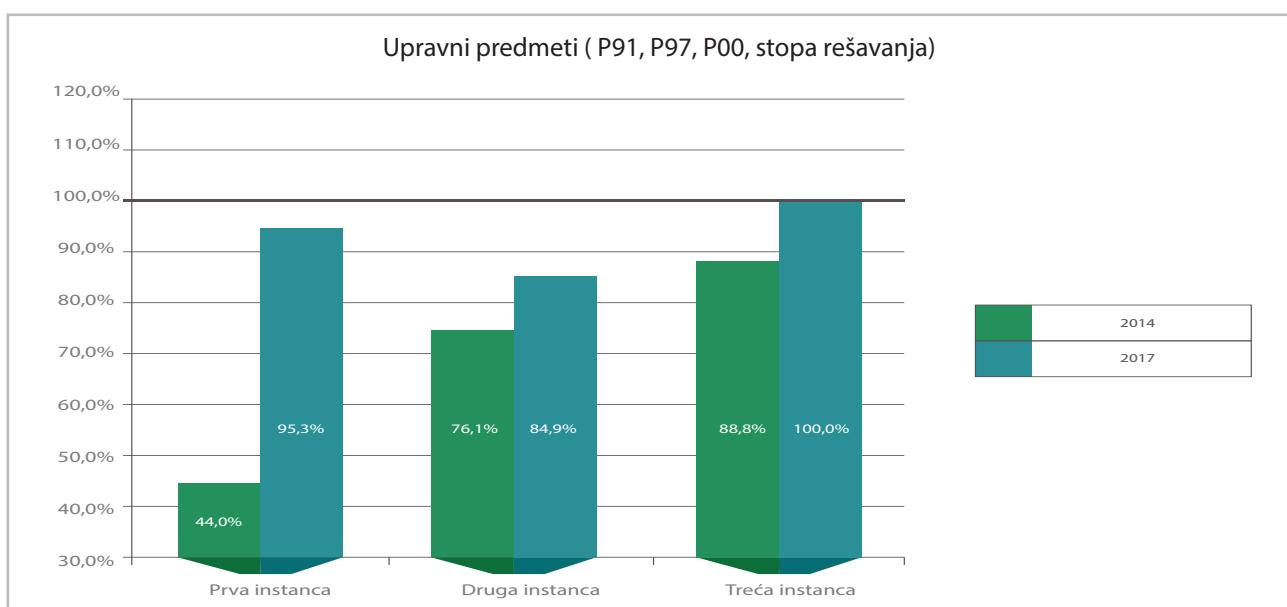
Graanski i privredni parnični predmetidruga sudska instanca

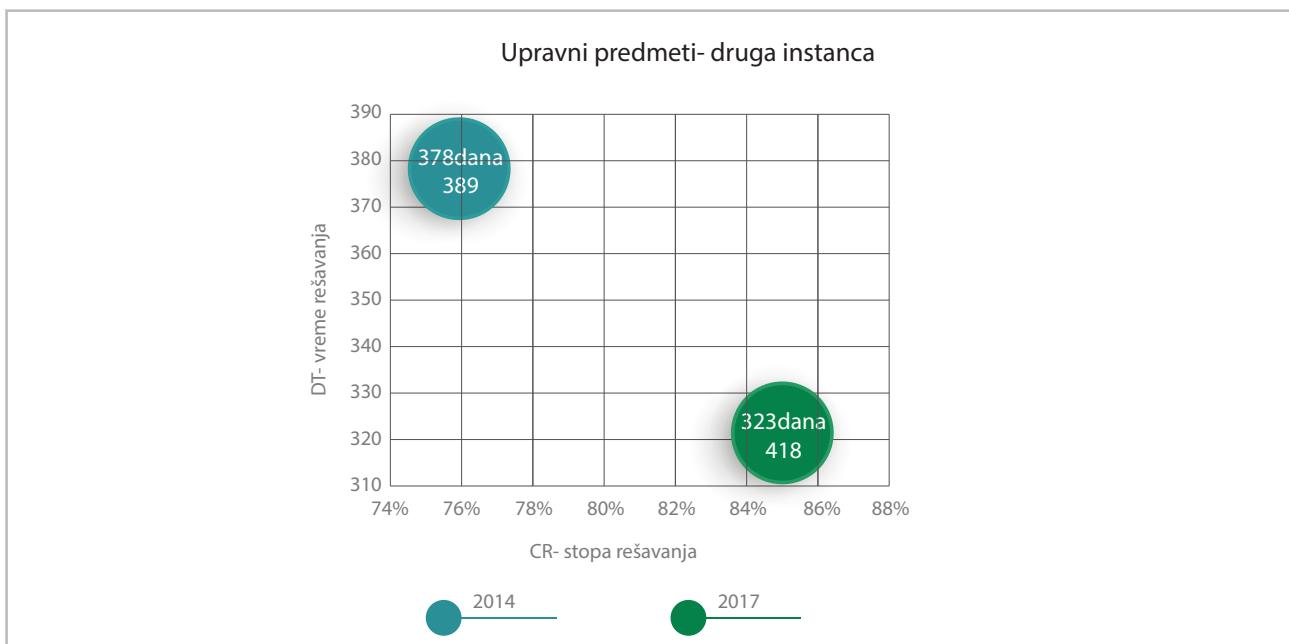
4.2 Upravni predmeti: broj predmeta i indikatori rezultata rada

Q91, Q97, Q99: Upravni predmeti (apsolutni broj)

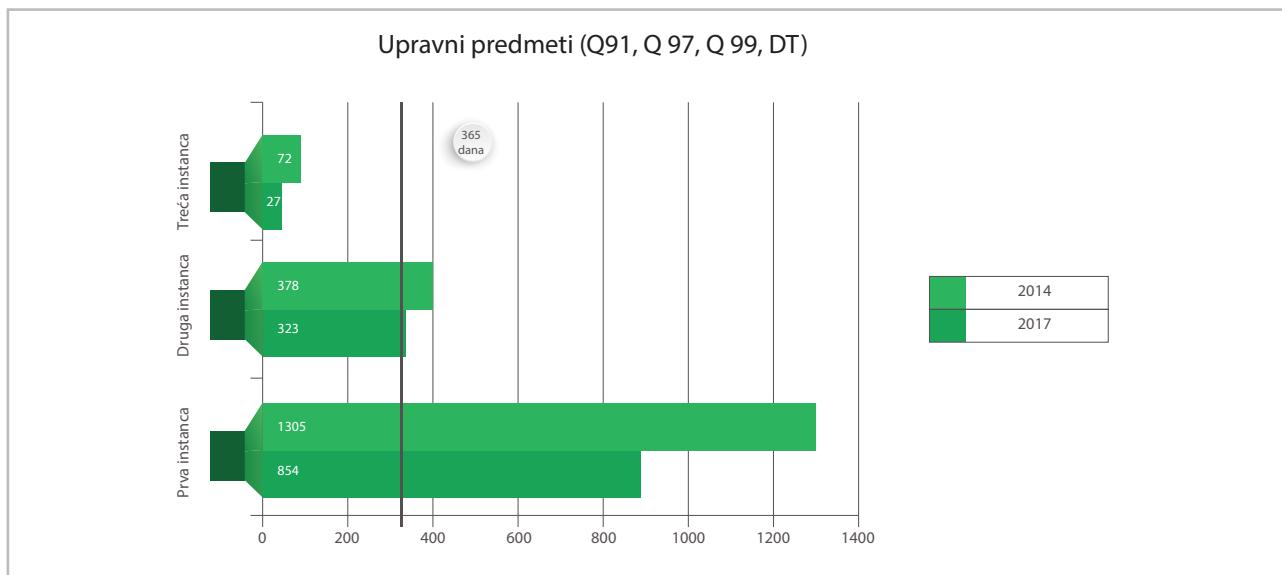
	Prvi stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	2 601	2 568	1 130	4 039	44,0%	1 305
Kosovo* (2017)	5 192	2 380	2 268	5 304	95,3%	854
Razlika (%)	99,6%	-7,3%	100,7%	31,3%	116,6%	-34,6%
	Drugi stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	271	494	376	389	76,1%	378
Kosovo* (2017)	334	556	472	418	84,9%	323
Razlika (%)	23,2%	12,6%	25,5%	7,5%	11,5%	-14,4%
	Treća stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	5	80	71	14	88,8%	72
Kosovo* (2017)	10	137	137	10	100,0%	27
Razlika (%)	100,0%	71,3%	93,0%	-28,6%	12,7%	-63,0%

- U 2017. godini ostvareno je poboljšanje u stopi rešavanja upravnih predmeta u svakoj sudskej instanci. Uprkos tome, stopa rešavanja je i dalje negativna u prvom stepenu (osnovni sudovi i Specijalno veće), kao i u Apelacionom sudu. U trećoj sudskej instanci su 2017. rešeni svi zaprimljeni predmeti (stopa rešavanja = 100%). Sledstveno tome, broj starih, zaostalih predmeta na kraju godine nije promenjen (10 predmeta).
- U prvoj sudskej instanci stopa rešavanja u ovoj kategoriji predmeta znatno je veća (116,6%) nego 2014. godine. Ipak, sudovi nisu uspeli da reše broj predmeta koji bi bio jednak broju zaprimljenih predmeta ili veći od tog broja, iako je broj zaprimljenih predmeta manji za 7,3% nego 2014. godine, dok je broj rešenih upravnih predmeta 2017. godine (2.268) bio dva puta veći nego 2014. godine (1.130). Na kraju 2017. godine broj starih predmeta povećan je za 31,3% (tj. bilo je više 1.265 predmeta).

- U drugoj sudskej instanci stopa rešavanja upravnih predmeta najniža je u odnosu na sve ostale kategorije predmeta – 2014. iznosila je 76,1%, dok je 2017. godine iznosila 84,9%. Ta niska stopa rešavanja predmeta još jednom pokazuje da Apelacioni sud nije sposoban da rešava toliki broj predmeta, iako je taj broj mali (0,03 predmeta na 100 stanovnika zaprimljenih u 2014. i 2017. godini). Apelacioni sud je rešio 25,5% više predmeta nego 2014. godine, ali to nije bilo dovoljno da bi se on uspešno uhvatilo u koštac s povećanjem zaprimljenih predmeta od 12,6%. Na kraju 2017. godine broj starih nerešenih predmeta bio je veći za 7,5%.

- Zbog ukupnog povećanja stope rešavanja predmeta u svakoj sudskoj instanci poboljšano je vreme potrebno za rešavanje upravnih predmeta. Međutim, u prvom sudskom stepenu situacija je i dalje kritična jer je za rešavanje predmeta 2017. godine bilo potrebno više od dve godine i četiri meseca (854 dana), pa je broj starih, nerešenih upravnih predmeta bio je veći za 31,3% nego 2014. godine.

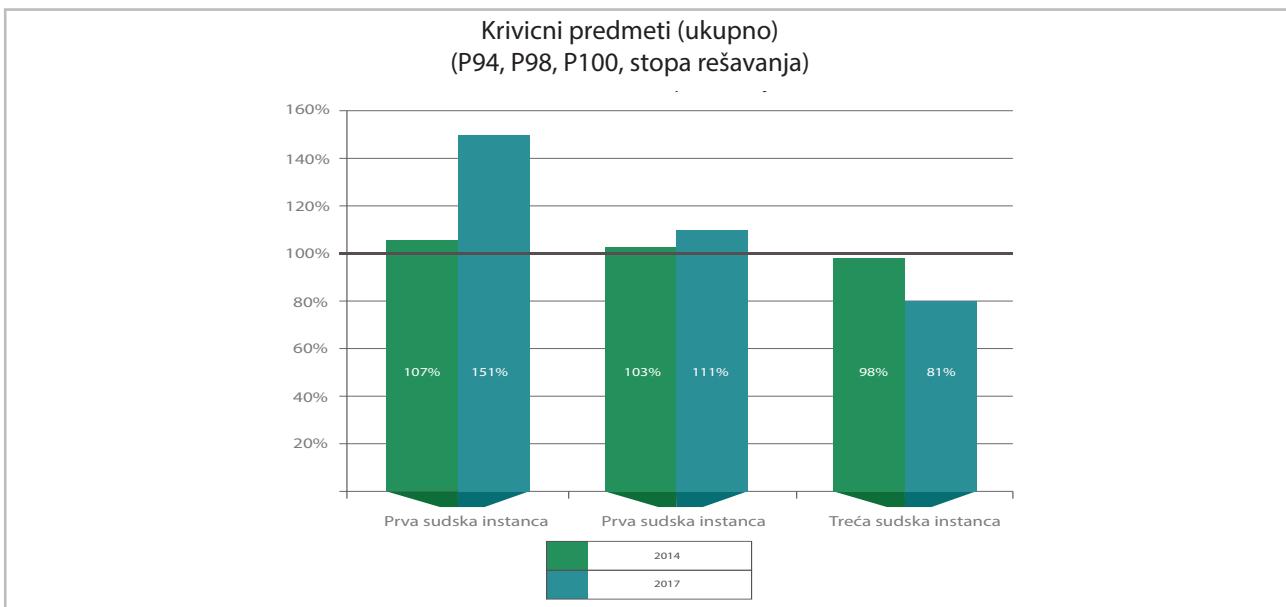
4.3 Krivični predmeti: broj predmeta i indikatori rezultata rada

Q94, Q98, Q100: Krivični predmeti sagledani ukupno (apsolutni broj).

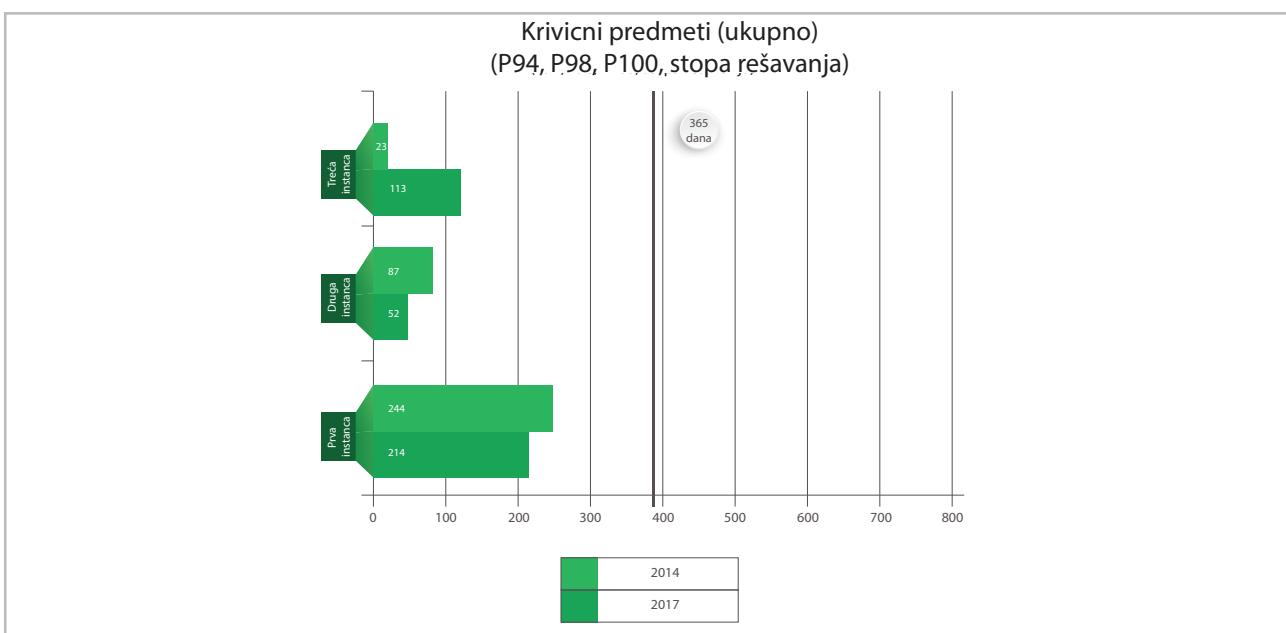
	Prvi stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	257 424	324 194	348 833	232 758	107,6%	244
Kosovo* (2017)	235 644	162 914	246 289	152 269	151,2%	214
Razlika (%)	-8,5%	-49,7%	-29,4%	-34,6%	40,5%	-12,1%

	Drugi stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	991	3 618	3 720	889	103%	87
Kosovo* (2017)	804	2 972	3 307	469	111%	52
Razlika (%)	-18,9%	-17,9%	-11,1%	-47,2%	8,2%	-40,7%

	Treća stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	18	426	418	26	98%	23
Kosovo* (2017)	61	552	449	164	81%	133
Razlika (%)	238,9%	29,6%	7,4%	530,8%	-17,1%	487,2%

- U odnosu na krivične predmete u celini, stopa rešavanja predmeta je 2017. godine u prvoj sudskoj instanci i u Apelacionom sudu ostala pozitivna i čak se povećala, čime je postignuto pozitivno dejstvo u smislu smanjenja broja starih predmeta. U trećoj sudskoj instanci stopa rešavanja predmeta je znatno smanjena (sa 98% na 81%). Iako je broj starih, nerešenih predmeta pred Vrhovnim sudom relativno nizak, situacija je problematična zato što se između 2014. godine (kada je iznosio 26 slučajeva) i 2017. godine (164 slučaja) broj starih, nerešenih predmeta uvećao za 531%.

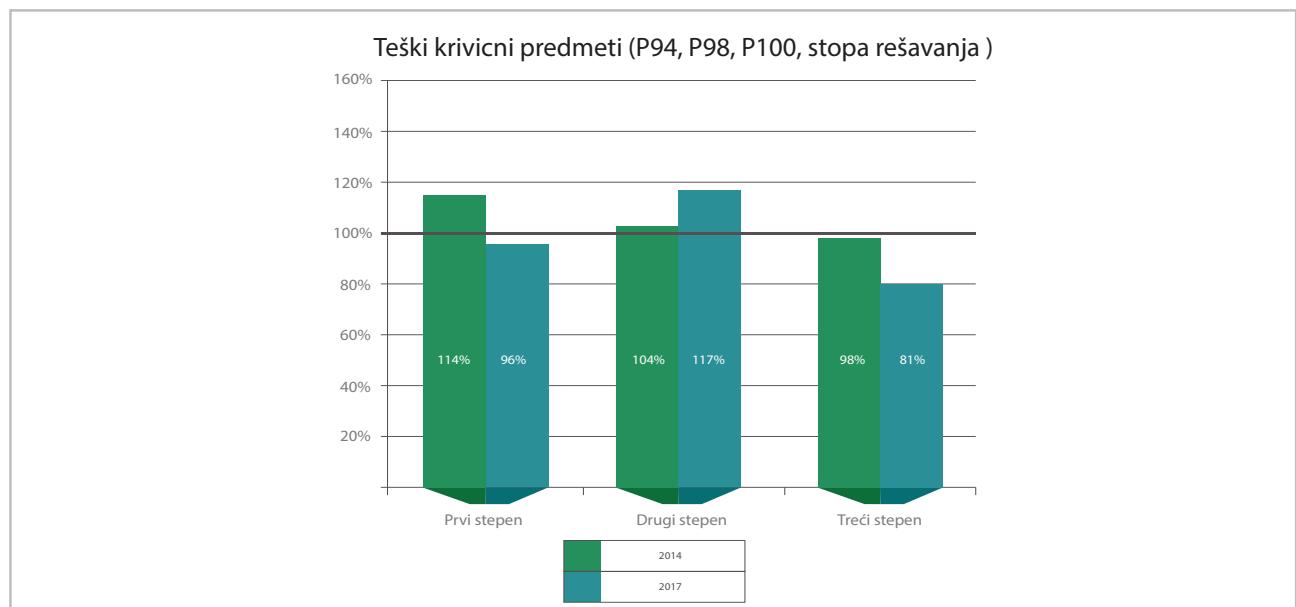
- Vreme koje je bilo potrebno za rešavanje krivičnih predmeta relativno je kratko (manje od godinu dana). Zbog povećanja stope rešavanja predmeta u prvom i drugom stepenu, vreme rešavanja predmeta kraće je nego 2014. godine. I u trećem stepenu, takođe, gde je stopa rešavanja niska (81% 2017. godine), vreme koje je bilo potrebno za rešavanje predmeta bilo je, teorijski gledano, kratko (kraće od četiri meseca) zato što je broj starih nerešenih predmeta relativno mali.
- U skladu s metodologijom CEPEJ, podaci o krivičnim predmetima sadrže dve potkategorije: „teška“ krivična dela i „lakša“ (ili prekršajna) dela. „Teška“ krivična dela obuhvataju one krivične predmete kojima

se bave Odeljenje za teška krivična dela i krivični odseci u opštim odeljenjima. „Lakša” dela obuhvataju predmete kojima se bavi Odsek za lakša dela u Opštem odeljenju i Odeljenju za maloletnike (zato što u tim slučajevima nema opasnosti od lišenja slobode, osim u izuzetno retkim slučajevima). Analiza podataka u svakoj potkategoriji pruža mnogo jasniju perspektivu rezultata rada sudova u toj oblasti.

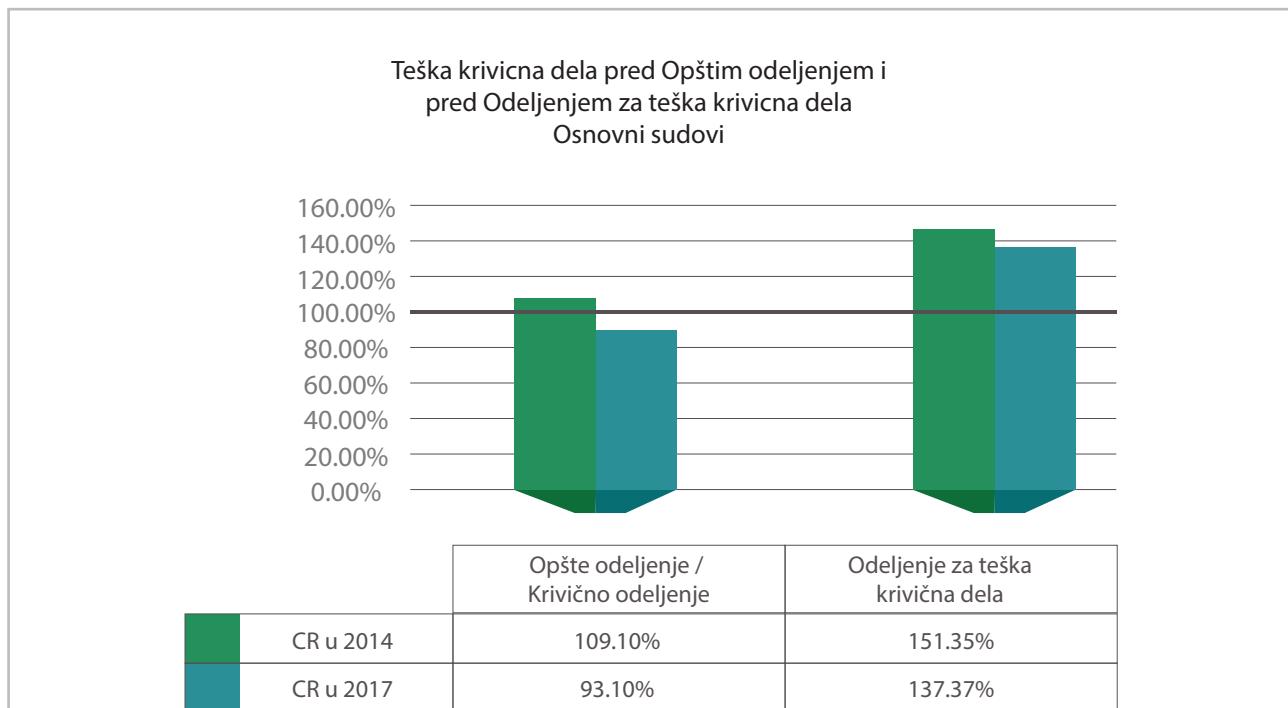
- U 2014. godini teška krivična dela su činila samo 7% u predmetima koji su zaprimljeni u sudu (328.238 predmeta). U 2017. godini teška krivična dela su činila 18% ukupnog broja svih krivičnih predmeta koji su zaprimljeni u sudu (166.438 predmeta).

P94, P98, P100: Teški krivičnih predmeti (u absolutnom broju).

	Prvi stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	44 775	19 790	22 596	41 969	114%	678
Kosovo* (2017)	45 055	26 797	25 698	46 154	96%	656
Razlika (%)	0,6%	35,4%	13,7%	10,0%	-16,0%	-3,3%
	Drugi stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	987	2 328	2 431	884	104%	133
Kosovo* (2017)	798	1 964	2 304	458	117%	73
Razlika (%)	-19,1%	-15,6%	-5,2%	-48,2%	12,3%	-45,3%
	Treća stepen					
	U rešavanju, na početku postupka (1.1 xxxx)	Zaprimljeni	Rešeni	U rešavanju, na kraju postupka (31.12.xxxx)	Stopa rešavanja (%)	Vreme rešavanja (u danima)
Kosovo* (2014)	18	425	417	26	98%	23
Kosovo* (2017)	59	544	443	160	81%	132
Razlika (%)	227,8%	28,0%	6,2%	515,4%	-17,0%	479,3%

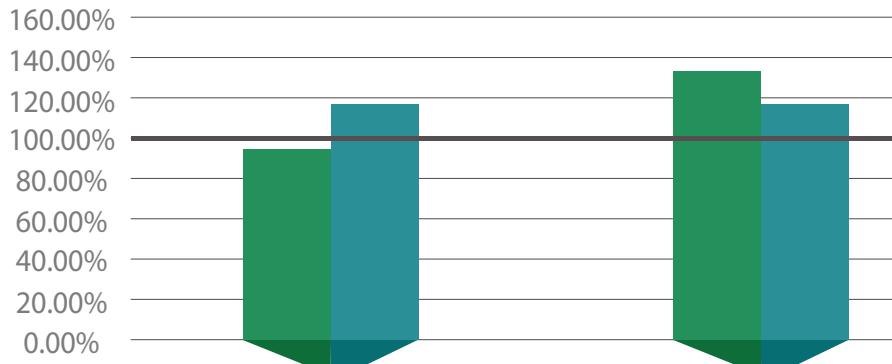

- U 2017. godini stopa rešavanja krivičnih predmeta je smanjena u prvom i trećem stepenu. U trećem stepenu tendencija prati indikatore razvoja rezultata rada za sve krivične predmete (gore analizirani), što je uslovljeno veoma sličnim brojem predmeta. Nasuprot tome, stopa rešavanja predmeta u prvoj instanci bila je pozitivna 2014. godine (114%), dok podaci za 2017. pokazuju da sudovi nisu uspeli da izađu na kraj sa obimom zaprimljenih predmeta, gde je zabeleženo da ih je bilo više 35,4%. Apelacioni sud nastavlja trend pozitivnih rezultata rada (104% 2014. godine i 117% 2017. godine), što se pozitivno odrazilo kroz smanjenje broja starih, zaostalih predmeta (-48,2%).
- U osnovnim sudovima 2017. godine oko 95% teških krivičnih predmeta bili su krivični predmeti koji su izneti pred Opšte odeljenje (od 26.797 teških krivičnih dela 25.392 predmeta su se našla pred Opštim odeljenjem). U 2014. godini taj udio je bio niži: 88% (od 19.700 teških krivičnih dela, 17.412 krivičnih predmeta zaprimljeno je u Opštem odeljenju). Zanimljivo je zasebno analizirati stopu rešavanja teških krivičnih dela kojima se bavilo Opšte odeljenje i stopu rešavanja onih dela kojima se bavilo Odeljenje za teška krivična dela.

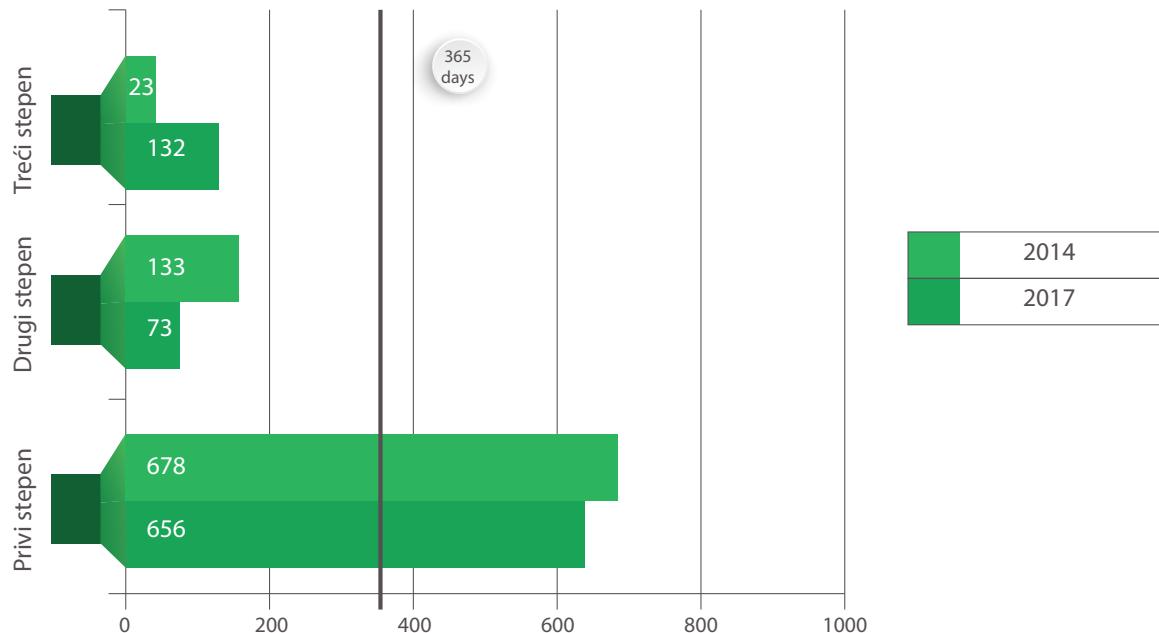
- Iako je 2017. godine stopa rešavanja predmeta i u jednom i u drugom odeljenju manja nego 2014. godine, stanje u Opštem odeljenju je problematičnije. Statistički podaci za 2017. godinu pokazuju da se to odeljenje suočavalo s teškoćama u hvatanju u koštač s brojem zaprimljenih predmeta. Usled toga, broj predmeta u rešavanju na kraju godine je povećan.

**Teška krivicna dela u Opštem i Odeljenju
za teška krivicna dela
Apelacioni sud**

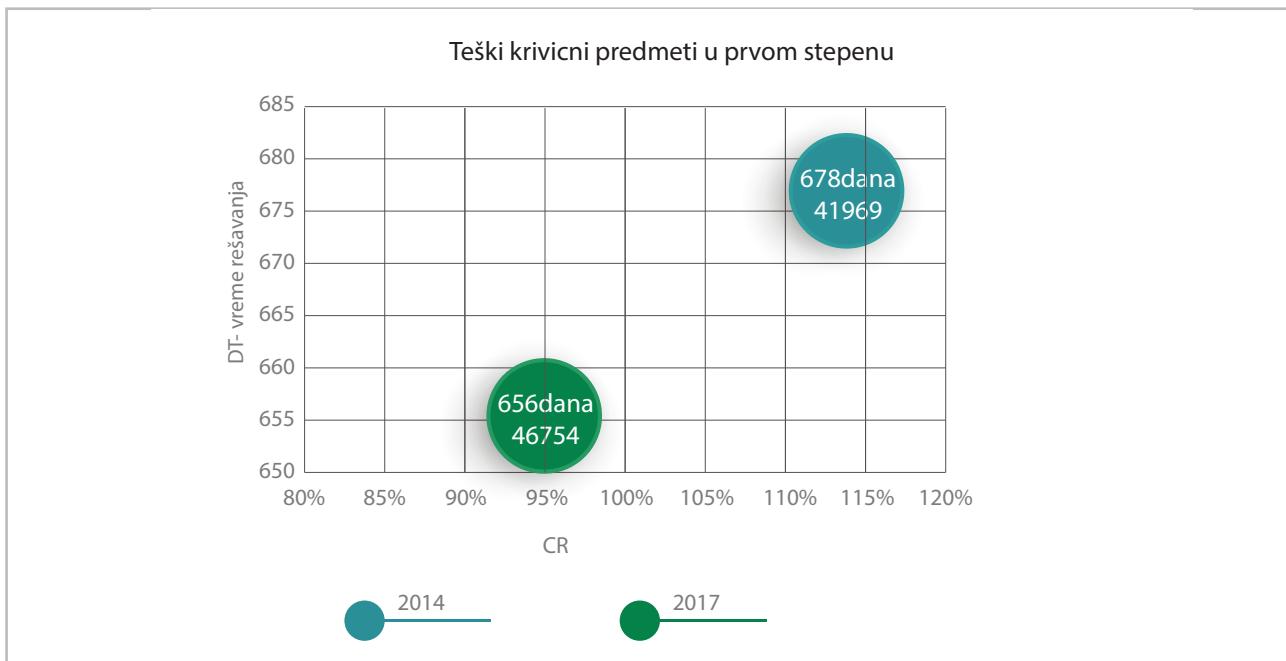

- U Apelacionom sudu analiza rezultata rada dvaju odeljenja 2017. godine bila je pozitivna za tu godinu (preko 100%). Stopa rešavanja predmeta u Odeljenju za teška krivična dela, iako je ostala pozitivna, manja je nego 2014. godine.

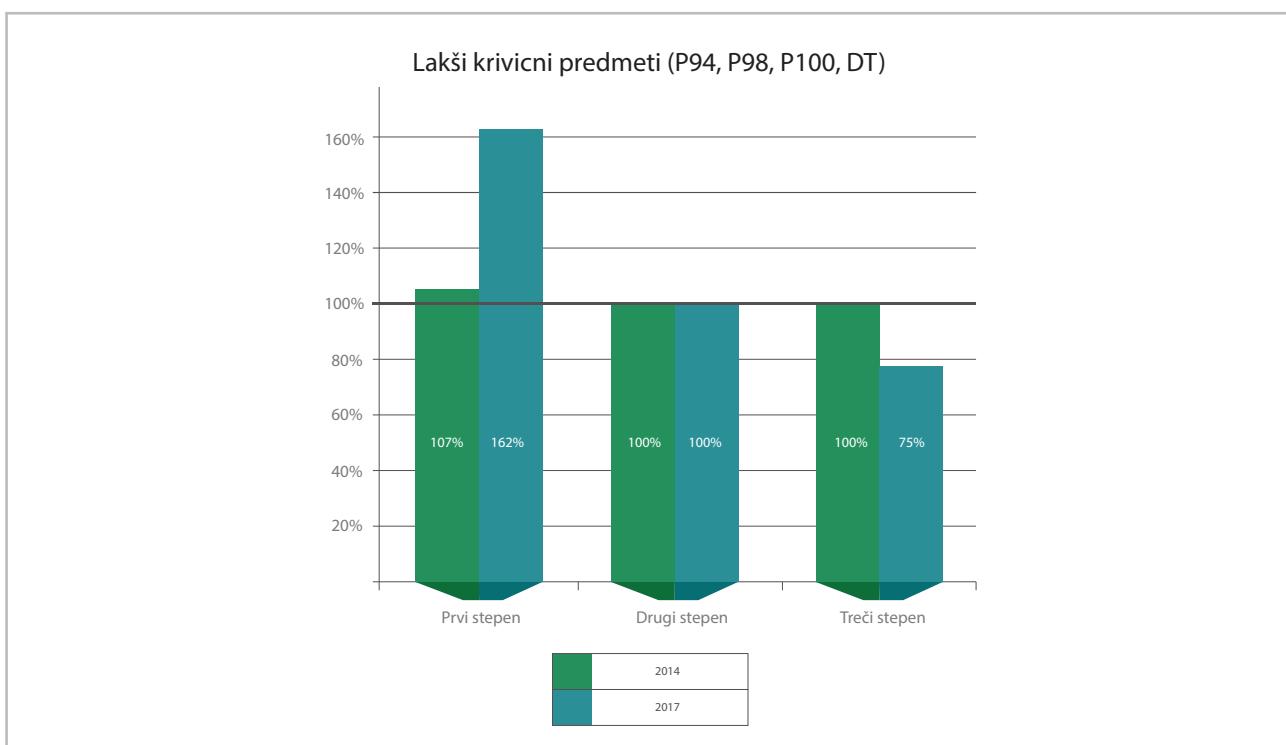
Teška krivicna dela (P94, P98, P100, CR)

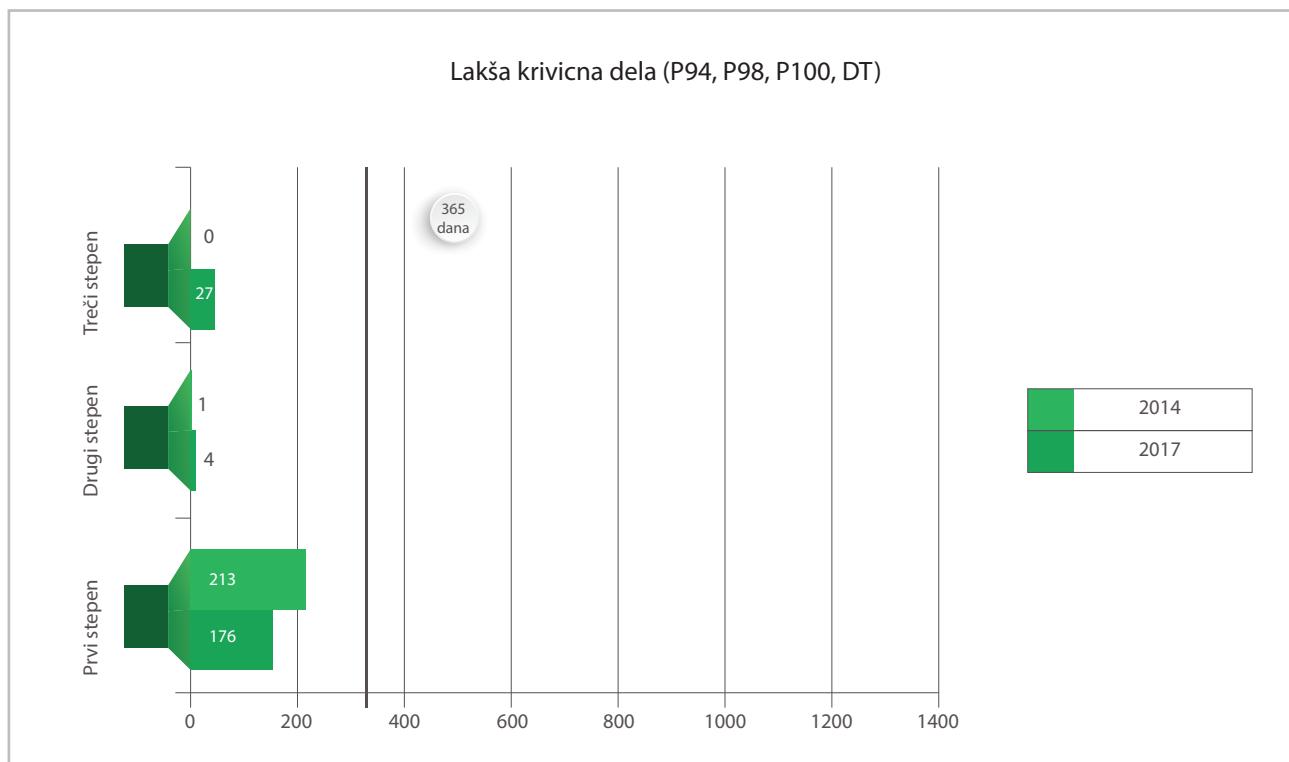
- Vreme potrebno za rešavanje teških krivičnih dela relativno je kratko na nivou Apelacionog suda i pred Vrhovnim sudom (iznosilo je manje od 2,5 meseci u drugoj instanci i 4,5 meseci u trećoj instanci). U prvoj instanci vreme koje je bilo potrebno za rešavanje predmeta neznatno se poboljšalo (sa 678 dana, koliko je iznosilo 2014. godine, smanjeno je na 665 dana 2017. godine) zbog većeg broja rešenih predmeta 2017. godine (25.698) nego 2014. godine (22.596). Međutim, iako situacija zasad nije kritična, važno je da se neprestano prati koliko je vremena potrebno da se reše predmeti.

- Kao što je gore već rečeno, 2017 godine stopa rešavanja teških krivičnih dela u prvoj instanci neznatno je smanjena s pozitivne na negativnu vrednost. Usled velikog broja predmeta koji su rešeni 2017. godine vreme potrebno za rešavanje predmeta smanjeno je sa 678 dana, koliko je iznosilo 2014. godine, na 656 dana, ali je i dalje broj starih, zaostalih predmeta na kraju godine uvećan za 10%.

- U 2014. godini lakša krivična dela činila su većinu svih zapremljenih krivičnih predmeta u sudovima (93%). U 2017. godini blaža krivična dela i dalje čine većinu (82%) svih zapremljenih krivičnih predmeta u sudovima.
- U 2017. godini stopa rešavanja manjih krivičnih dela i dalje je pozitivna u prvoj i drugoj sudskoj instanci. Stopa rešavanja manjih krivičnih dela u prvoj instanci povećana je sa 107%, koliko je iznosila 2014. godine, na 162% 2017. godine. Ta situacija se može objasniti činjenicom da je broj zapremljenih predmeta 2017. godine bio manji za 53% nego 2014. godine. U drugoj instanci, Apelacioni sud je uspeo da reši sve predmete zapremljene između 2014. i 2017. godine, ali nije mogao da smanji broj starih, zaostalih predmeta. U trećoj instanci, stopa rešavanja predmeta manja je nego 2014. godine (sa 100% pala je na 65%), ali treba uzeti u obzir i veoma mali broj predmeta (osam zapremljenih i šest rešenih predmeta 2017. godine).

- Vreme koje je potrebno za rešavanje teških krivičnih dela relativno je kratko u svim sudskiminstancama (iznosi manje od godinu dana). Dužina rešavanja predmeta u trećem sudskom stepenu nije indikativna zbog toga što se Vrhovni sud bavio veoma malim brojem predmeta iz te kategorije: tokom 2017. godine Vrhovni sud je rešio šest manjih predmeta i na kraju godine je imao još samo četiri stara nerešena slučaja.

4.4 Relevantne preporuke i nivo prioriteta

Preporuka 19 – Grupa A (Primarni značaj, kratak rok)

Redovno procenjivati, na osnovu metodologije CEPEJ, pravosudni sistem na Kosovu u cilju poboljšanja njegovog kvaliteta i efikasnosti.

Procena za 2017. godinu pokazuje neke zanimljivije tendencije u efikasnosti pravosudnog sistema na Kosovu. Procena je sprovedena u relativno kratkom roku; sprovedena je na osnovu redovnih periodičnih procena funkcionisanja pravosudnog sistema na Kosovu, na osnovu plana procene CEPEJ i eksplanatorne

napomene uz taj plan kako bi se identifikovao razvoj i trendovi i kako bi se izmerio uticaj reformi u oblasti pravosudne politike. **Preporuka 19. je jedna od ključnih preporuka, što je preduslov koji omogućuje ostvarenje ostalih preporuka.**

Projekat KoSEJ može pomoći sagovornicima na Kosovu u pripremi i razvoju održivog procesa prikupljanja podataka (shodno preporuci 19). To zahteva sledeće:

- Imenovanje koordinatora – ako je mogućno u Ministarstvu pravosuđa – koji bi na dugoročnoj osnovi mogao biti uključen u te vrste procena i kome bi bilo stavljen u zadatak da prikuplja podatke od različitih sagovornika (koristeći metodologiju CEPEJ), da procenjuje podatke i da izrađuje tabele i dijagrame o opštim rezultatima rada celog sistema.

Bila bi trostruka prednost ako bi to lice ili ta kancelarija bili bazirani u Ministarstvu pravde: prvo, Ministarstvo pravde se kao akter razlikuje od onih aktera koji izrađuju statističke podatke, i to je veoma korisno za ulogu koordinatora; drugo, trenutno u Ministarstvu pravde nema nijedne pozicije koja bi služila za prikupljanje tih statističkih podataka, tako da bi uloga koordinatora popunila tu očiglednu prazninu; treće, za samo Ministarstvo pravde suštinski je važno da ima opštu procenu pravosudnog sistema i interakcije koja se odvija između njegovih različitih komponenata, kao što su budžeti, osoblje, efikasnost, da bi moglo delotvorno da obavlja sve svoje funkcije i da sprovodi reforme u sektoru pravosuđa upravo onako kako je te reforme odobrilo/predložilo samo Ministarstvo.

U razmeni mišljenja sa sagovornicima na Kosovu ispostavilo se da to što u Ministarstvu pravde ne postoji odeljenje/kancelarija za statističku obradu podataka predstavlja značajnu slabost. Izražena je zabrinutost u vezi s mešanjem u nezavisnost SSK i TSK, ali se mogu preduzeti zaštitne mere kako bi se izbegla takva mešanja, tako što će se jemčiti opšta procena sistema koja je zasnovana na sektorskim statističkim podacima različitih sagovornika (TSK, SSK, FLA, Advokatska komora).

- Razvoj podrobnih smernica, na albanskom jeziku, za izradu nacrta upitnika koji bi bio prilagođen korisnicima na Kosovu. To će omogućiti transfer metodologije i tehnologije CEPEJ, bez obzira na promene među zaposlenima u raznim organima koji se bave prikupljanjem podataka (SSK, TSK, FLA i Advokatska komora) i omogućiti sadržajna poređenja i procenu razvoja tokom vremena.
- Izrada Nacrta samog procesa s jasno utvrđenim rokovima za pripremu opšte redovne procene na redovnoj osnovi (nakon objavlјivanja godišnjih izveštaja SSK, TSK, FLA i Advokatske komore).

Preporuka 18 – Grupa A (primarni značaj, kratak rok)

Oceniti da li su ciljevi utvrđeni u Strategiji za smanjenje zaostalih sudskeh predmeta, iz 2013. godine, i u Strateškom planu Sudskog saveta Kosova za pravosuđe, iz 2014. godine, dostignuti u pogledu rešavanja pitanja broja otvorenih predmeta i, uopšteno govoreći, usredsrediti se na prioritetno smanjenje broja starih predmeta uz primenu načela FIFO („prvo zaprimljeno, prvo rešeno“).

U Proceni iz 2014. uočeno je da je bio velik broj nerešenih građanskih i privrednih parničnih predmeta, kao i broj nerešenih upravnih i krivičnih predmeta. U 2017. godini broj nerešenih predmeta je čak povećan kada je reč o građanskim i privrednim parničnim predmetima pred Apelacionim sudom, kao i kada je reč o upravnim predmetima u prvom stepenu i u apelacionom stepenu, kao i kada je reč o krivičnim predmetima koji se odnose na teška krivična dela u prvoj sudskej instanci i pred Vrhovnim sudom.

Preporuka o ostvarivanju neposrednih ishoda i ciljeva utvrđena u Strategiji za smanjenje zaostalih sudskeh predmeta, iz 2013. godine, i Strateškom planu SSK za pravosuđe, iz 2014. godine, i dalje je relevantna.

Sudovi treba da usredsrede svoje napore, kao prioritet, na smanjenje broja starih otvorenih predmeta tako što će primeniti načelo FIFO („prvo zaprimljeno, prvo rešeno”), a u isto vreme će razmatrati prioritetne predmete koji su utvrđeni u sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava. Sudovi se pozivaju da koriste metodologiju CEPEJ i smernice za sprovođenje dokumenta „Ka evropskim rokovima u sudskim postupcima”. Važno je da se smanji broj nerešenih predmeta kako ti zaostali predmeti ne bi morali da se unose u novi informacioni sistem za upravljanje predmetima čija je izgradnja u toku.

Preporuke 16 i 17 – Grupa B (primarni značaj, srednji rok)

Preporuka 16: Sprovesti dalje istraživanje i ispitati zbog čega se prvostepeni sudovi na Kosovu suočavaju s problemima efikasnosti u upravnom i građanskom/privrednom sektoru. Svrha tog istraživanja trebalo bi, prvenstveno, da bude traženje mera za poboljšanje koje ne podrazumevaju povećanje resursa, što bi trebalo da bude poslednja opcija.

Preporuka 17: Sprovesti dalje istraživanje i ispitati razloge koji stoje iza teškoća u pogledu efikasnosti s kojima se suočava Apelacioni sud Kosova pri rešavanju upravnih i građanskih/privrednih sudskih sporova.

U Proceni iz 2014. zaključeno je da je stopa rešavanja predmeta na prvoj sudskoj instanci (građanski parnični predmeti i, u izvesnoj meri, upravni predmeti), kao i u žalbenoj instanci (građanski i privredni parnični predmeti, kao i upravni predmeti) bila niska. U prvoj sudskoj instanci ti predmeti spadaju u isključivu nadležnost dva specijalna odeljenja Osnovnog suda u Prištini – Odeljenja za upravna pitanja i Odeljenja za privredna pitanja (međutim, rezultati u privrednim predmetima u prvoj sudskoj instanci bili su pozitivni 2017. godine). Čak i 2017. godine stopa rešavanja građanskih i privrednih parničnih predmeta i upravnih predmeta ostala je negativna, naročito pred Apelacionim sudom.

Te preporuke su zadržale svoju relevantnost i u sadašnjoj situaciji. Potrebno je dalje istražiti zbog čega prvostepeni sudovi na Kosovu (pre svega Osnovni sud u Prištini) imaju tako ozbiljne probleme u vezi sa efikasnošću u upravnom i građanskom sektoru. Bilo bi zanimljivo izračunati i uporediti broj zapremljenih i rešenih predmeta po sudiji (brojevi FTE) kako bi se steklo dodatno znanje o funkcionisanju pravosudnog sistema na Kosovu.

Preporuka 14 – Grupa B (primarni značaj, srednji rok)

Dalje poboljšati metodologiju za prikupljanje pouzdanih statističkih podataka, u skladu sa Smernicama CEPEJ za statističke podatke u pravosuđu (GOJUST) i Smernicama SATURN za upravljanje sudskim rokovima, i nastaviti prikupljanje tačnih podataka. Te mere će omogućiti da se realno proceni pravosudni sistem i formulišu delotvorna i efikasna rešenja za poboljšanje efikasnosti sudova i kvaliteta usluga koje se pružaju u pravosuđu.

U Proceni iz 2014. naglašeni su neki aspekti metodologije prikupljanja podataka koji se odnose na razvrstavanje ili povezivanje broja predmeta tokom samog postupka, što će uticati na statističke podatke o kojima se izveštava u vezi sa zaprimljenim i rešenim predmetima, kao i predmetima čije je rešavanje u toku i, u krajnjem ishodu, na izračunate indikatore stope rešavanja predmeta i vremena koje je potrebno da se predmeti reše.

Ta preporuka je i dalje relevantna. Neophodno je dodatno poboljšati metodologiju za izradu pouzdanih statističkih podataka u skladu sa smernicama CEPEJ za statističke podatke u pravosuđu (GOJUST) i Smernicama SATURN za upravljanje sudskim rokovima, i nastaviti prikupljanje tačnih podataka. Posebno

se preporučuje da se usvoje pravila i mehanizmi koji će omogućiti da se otklone neki nedostaci, posebno korišćenje šifre za identifikaciju svakog postupka od samog početka do konačne odluke kako bi se omogućilo da se izračuna ukupno trajanje svih postupaka. Sadašnji podaci o trajanju rada na predmetu (preuzeti s funkcionalnog sistema IT) treba da budu pod stalnim nadzorom da bi se obavila kompletna analiza.

5. SAŽETA TABELA PREPORUKA

Važnost A	Preporuke od primarne važnosti koje se mogu realizovati u kratkom roku
Preporuka 19	Redovno procenjivati, na osnovu metodologije <i>CEPEJ</i> , pravosudni sistem na Kosovu u cilju poboljšanja njegovog kvaliteta i efikasnosti.
Preporuka 3	Analizirati postojeće izazove da bi se delotvorno sprovodili zakoni o SSK i TSK iz 2015. godine, kojima se povećava budžetska nezavisnost tih institucija. Ta analiza treba da obuhvati moguća sredstva za prevazilaženje tih izazova i da vodi ka usvajanju konkretnih mera koje uključuju i vrednovanje rezultata.
Preporuka 5	Prikupiti tačne podatke i poslati izveštaj o odobrenom i izvršenom budžetu za pravnu pomoć, u kojem treba da budu konkretno navedene stavke iz određene budžetske linije.
Preporuka 7	Sprovesti dalja istraživanja radi procene potrebnih resursa (broj profesionalnih sudija) u različitim sudovima u svetlu broja predmeta i poboljšati ponovnu raspodelu resursa između osnovnih sudova i Apelacionog suda.
Preporuka 10	Sprovesti dalje istraživanje kako bi se procenilo da li Kosovo zapošljava dovoljan broj tužilaca u odnosu na broj postupaka i da li se tužiocи raspodeljuju prema nivoima na odgovarajući način.
Preporuka 18	Oceniti da li su ciljevi utvrđenju Strategiji za smanjenje zaostalih sudskeh predmeta, iz 2013. godine, i u Strateškom planu Sudskog saveta Kosova za pravosuđe, iz 2014. godine, dostignuti u pogledu rešavanja pitanja broja otvorenih predmeta i, uopšteno govoreći, usredsrediti se na prioritetno smanjenje broja starih predmeta uz primenu načela <i>FIFO</i> („prvo zaprimljeno, prvo rešeno“).
Važnost B	Preporuke od primarne važnosti koje se mogu ostvariti u srednjem roku
Preporuka 9	Uvesti sektorske politike i usvojiti mere koje će biti usmerene ka povećanju zastupljenosti žena među sudijama i predsednicima sudova.
Preporuka 12	Uvesti sektorske politike i usvojiti mere koje će biti usmerene ka povećanju zastupljenosti žena među tužiocima i šefovima tužilaštava.
Preporuka 14	Dalje poboljšati metodologiju za prikupljanje pouzdanih statističkih podataka, u skladu sa Smernicama <i>CEPEJ</i> za statističke podatke u pravosuđu (<i>GOJUST</i>) i Smernicama <i>SATURN</i> za upravljanje sudskim rokovima, i nastaviti prikupljanje tačnih podataka. Te mere će omogućiti da se realno proceni pravosudni sistem i formulira delotvorna i efikasna rešenja za poboljšanje efikasnosti sudova i kvaliteta usluga koje se pružaju u pravosuđu.
Preporuka 16	Sprovesti dalje istraživanje i ispitati zbog čega se prvostepeni sudovi na Kosovu suočavaju s problemima efikasnosti u upravnom i građanskom/privrednom sektoru. Svrha tog istraživanja trebalo bi, prvenstveno, da bude traženje mera za poboljšanje koje ne podrazumevaju povećanje resursa (što bi trebalo da bude poslednja opcija).

Preporuka 17	Sprovesti dalje istraživanje i ispitati razloge koji stoje iza teškoća u pogledu efikasnosti s kojima se suočava Apelacioni sud Kosova pri rešavanju upravnih i građanskih/privrednih sudske sporova.
Važnost C	Preporuke od sekundarne važnosti koje se mogu ostvariti u kratkom i srednjem roku
Preporuka 8	Sprovesti dalje istraživanje o tome da li možda treba eventualnoj potrebi da se smanje troškovi za nesudijsko osoblje, razraditi preporuke o tome kako da se ide dalje (npr. tako što će se angažovati spoljni pružaoci usluga) i predvideti kako će se povećati broj lica koja čine nesudijsko osoblje čiji je zadatak da direktno pomaže sudijama (npr. tako što će se popuniti upražnjena radna mesta, privremeno zaposlitipripravnici itd.).
Preporuka 11	Sprovesti dalje istraživanje o tome da li možda treba smanjiti troškove za netužilačko osoblja kako bi se razradile preporuke o tome kako nastaviti dalje (npr. tako što će se angažovati spoljni pružaoci usluga) i predvidelo kako će se povećati broj lica koja čine netužilačko osoblje čiji je zadatak da direktno pomaže tužiocima (npr. tako što će se popuniti upražnjena radna mesta, privremeno zaposlitipripravnici itd.).

SRB

Ovaj izveštaj je sačinjen uz korišćenje sredstava zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope.
Stavove koji su u njemu izraženi ni u kom slučaju ne treba tumačiti kao stavove koji odražavaju
zvanično mišljenje Evropske unije ili Saveta Evrope.

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava kontinenta. Sastoji se od 47 država članica, od čega 28 članova Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum koji je osmišljen da zaštitи ljudska prava, demokratiju i vladavinu prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primjenu Konvencije u zemljama članicama.

www.coe.int

Države članice Evropske unije odlučile su da povežu svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno su izgradili zonu stabilnosti, demokratije i održivog razvoja, zadržavajući pritom kulturnu raznolikost, toleranciju i individualne slobode. Evropska unija je posvećena dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.

www.europa.eu

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe